

Valstybinio audito išvada ir ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2012 METŲ
VALSTYBĖS FINANSINIŲ IR BIUDŽETO
VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ,
VALSTYBĖS SKOLOS ATASKAITŲ IR
VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO
VERTINIMO

2013 m. rugsėjo 23 d.

Su valstybinio audito išvada ir ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2012 METŲ VALSTYBĖS FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ, VALSTYBĖS SKOLOS ATASKAITŲ IR VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMO

2013 m. rugsėjo 23 d. Nr. FA-P-60-13-97
Vilnius

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsniu, Valstybės kontrolės įstatymu ir Valstybės skolos įstatymu, atlikome 2012 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio ir 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo auditą. 2012 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį sudaro valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kurio sudėtyje yra ir valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos (toliau – Valstybės skolos ataskaitos).

2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas į valstybės biudžetą gautų pajamų apskaitos duomenų ir valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pagrindu. 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas konsoliduojant valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas.

Vadovybės atsakomybė

Už valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą atsakinga Finansų ministerija. Už valstybės biudžeto asignavimų naudojimo teisėtumą, asignavimų naudojimą ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, programose nustatytų tikslų pasiekimą ir žemesniojo lygio ataskaitų rinkinių sudarymą atsakingi asignavimų valdytojai ir ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo asignavimų valdytojo programas, vadovai. Valstybės biudžeto vykdymą organizuoja Vyriausybė, valstybės biudžeto kasos operacijų vykdymą – Finansų ministerija per Lietuvos Respublikos kredito įstaigas.

Vyriausybės pareiga – pasibaigus biudžetiniams metams iki kovo 31 dienos pateikti Seimo Pirmininkui valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį kartu su Valstybės skolos ataskaitomis.

Vyriausybė 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį Seimui pateikė 2013 m. kovo 20 d., o Valstybės kontrolė iš Seimo šį rinkinį gavo 2013 m. kovo 22 d.

Vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, Finansų ministerija 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį turėjo pateikti ne vėliau kaip iki 2013 m. balandžio 15 d., o vadovaujantis 2012 metų konsolidavimo kalendoriumi rinkinį buvo numatyta patvirtinti 2013 m. gegužės 31 d. Šis rinkinys patvirtintas 2013 m. birželio 3 d., o Valstybės kontrolei vertinimui pateiktas 2012 m. liepos 3 d.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktais auditais, pareikšti nuomones dėl:

- valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, įskaitant Valstybės skolos ataskaitas, teisingumo;
- valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo;
- valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo.

Audito metu vertinome, ar 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys ir 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengti pagal teisės aktų reikalavimus, ar juose nėra reikšmingų iškraipymų, lyginant jų duomenis su valstybės biudžeto asignavimų valdytojų / viešojo sektoriaus subjektų pateiktais ataskaitų rinkiniais ir kitais Finansų ministerijos duomenimis, iš kurių jie buvo sudaryti. Siekdami gauti pakankamą užtikrinimą dėl minėtų ataskaitų rinkinių teisingumo ir valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo, suplanavome ir atlikome valstybės institucijų / įstaigų, panaudojusių 94,2 proc. valstybės biudžeto asignavimų, finansinius (teisėtumo) auditus, Valstybės išdo, Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės mokesčių fondų, Privatizavimo fondo, Rezervinio (stabilizavimo) fondo, valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo ir Garantinio fondo finansinius (teisėtumo) auditus, taip pat atlikome pagrindines audito procedūras kitose įstaigose, kurių duomenys konsoliduoti į valstybės biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinius, bei Finansų ministerijoje, kuri atsakinga už šių rinkinių parengimą.

Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių parengimo ir pateikimo bei 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo vertinimus. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą auditoriaus nuomonei pareikšti.

Audituotų ataskaitų duomenys:

- valstybės biudžeto pajamos – 24 226,0 mln. Lt;
- panaudoti valstybės biudžeto asignavimai – 24 370,5 mln. Lt;
- iš viso turto 2012 m. gruodžio 31 d. – 166 295,7 mln. Lt.

Sąlyginės nuomonės dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pagrindas

1. Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitoje pateikta neteisinga informacija apie bendrą prisiimtų įsipareigojimų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų sumą – joje nurodytas 54,9 mln. Lt mažesnis nei faktiškai prisiimtų tokių įsipareigojimų bendras dydis metų pabaigoje (žr. ataskaitos 1.1 poskyrį, 10 p.).
2. Aiškinamajame rašte neatskleisti 8,2 mln. Lt vykdymo duomenys apie kitų teisės aktuose numatytų priemonių finansavimą savivaldybėse. Jame taip pat atskleista ne visa informacija apie mokesčių ir kitų įmokų permokas valstybės biudžetui – pateikta informacija tik apie Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamo Pridėtinės vertės mokesčio permoką. Informacija apie kitų Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės departamento administruojamų mokesčių ir kitų įmokų permokas valstybės biudžetui nepateikta (žr. ataskaitos 1.1 poskyrį, 10–11 p.).
3. Asignavimų valdytojų parengtose biudžeto vykdymo ataskaitose nustatėme neatitikimų tarp išlaidų ir pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnių bei neteisingai užregistruotų mokėtinų ir gautinų sumų. Nustatytų neatitikimų ir klaidų visuma sudaro 531,9 mln. Lt (žr. ataskaitos 1.2 poskyrį, 11–14 p.).

Sąlyginė nuomonė dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo pagrindas

1. Valstybės institucijose / įstaigose įvertinę valstybės biudžeto lėšų naudojimo teisėtumą nustatėme, kad 63,4 mln. Lt. (0,3 proc. visų valstybės biudžeto asignavimų) buvo panaudota pažeidžiant teisės aktus, reglamentuojančius lėšų skyrimą ir naudojimą, viešuosius pirkimus, valstybės kapitalo investicijas, darbo užmokesčio ir kitų išmokų mokėjimą bei kt. (žr. ataskaitos 2.3 poskyrį, 32–33 p.).
2. 26,1 mln. Lt valstybės biudžeto išlaidų apmokėta tiesiogiai iš skolintų lėšų, neperskirsčius jų per valstybės biudžetą, todėl šios išlaidos neįskaitytos į 2012 m. panaudotus valstybės biudžeto asignavimus – 24 370,5 mln. Lt. Dėl šios priežasties 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas nesilaikant Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo – jame nurodytos ne visos valstybės biudžeto išlaidos (žr. ataskaitos 2.1 poskyrį, 28 p.).
3. Valstybės kapitalo investicijoms, kurios nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą, 2012 metais panaudota 17,8 mln. Lt, iš jų 16,1 mln. Lt valstybės biudžeto ir 1,7 mln. Lt Privatizavimo fondo lėšų. Vyriausybės 2012 metais priimti sprendimai dėl Privatizavimo fondo lėšų programų, kurių įgyvendinimas atitinka valstybės kapitalo investicijų tikslus, finansavimo prieštarauja 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymui, kuriame patvirtintai Valstybės investicijų 2012–2014 metų programai Privatizavimo fondo lėšų šaltinis nenumatytas. Dėl minėtų priežasčių Valstybės investicijų programos vykdymo ataskaitoje nurodyti 17,8 mln. Lt mažesni (3 975,3 mln. Lt) vykdymo duomenys (žr. ataskaitos 2.2 poskyrį, 29–32 p.).
4. 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme ir Biudžeto sandaros įstatyme yra nustatytos į kitus metus keliamų lėšų apskaičiavimo sąlygos. Nustatėme atvejų, kai įstaigos minėtų sąlygų nesilaikė ir dėl to apskaičiavo 14,4 mln. Lt

didesnius į 2013 metus keliamų lėšų likučius (atitinkamai mažiau įmokų pripažino netekusiomis paskirties). Įstaigos taip pat nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo, nes programų išlaidoms dengti pirmiausia naudojo ne biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, o valstybės biudžeto asignavimus, tai lėmė 0,7 mln. Lt didesnius į 2013 metus keliamų lėšų likučius. Dėl išvardintų priežasčių bendras į 2013 metus keliamų įmokų likutis turėjo būti 15,1 mln. Lt mažesnis (žr. ataskaitos 1.2 poskyrį, 22–26 p.).

5. Nustatėme atvejų, kai įstaigos gautas pajamas naudojo pažeisdamos finansinę drausmę, – nesilaikydamos Biudžeto sandaros įstatymo bei Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių jos gautų pajamų nepervedė į valstybės biudžetą ir jas naudojo patirtoms išlaidoms apmokėti. Dėl šios priežasties į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4,1 mln. Lt, į išlaidas – 2,4 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pradžioje – 0,5 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pabaigoje – 2,2 mln. Lt (žr. ataskaitos 1.2 poskyrį, 22–26 p.).

Sąlyginė nuomonė dėl valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, 2012 m. valstybės biudžetas visais reikšmingais atžvilgiais vykdytas vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

Sąlyginės nuomonės dėl valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas

1. Į valstybės finansinių ataskaitų rinkinį konsoliduotose žemesniojo lygio viešojo sektoriaus subjektų ataskaitose nustatėme reikšmingų neištaisytų iškraipymų, kurie turi įtakos visiems Valstybės konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos straipsniams. Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo finansinių ataskaitų ir Švietimo ir mokslo ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių teisingumo atsisakėme pareikšti nuomonę, nes negalėjome surinkti pakankamų ir tinkamų audito įrodymų, kad šių subjektų ataskaitų duomenys yra teisingi. Į ataskaitų rinkinį neįkonsoliduoti Lietuvos radijo ir televizijos komisijos duomenys, kadangi ji neparengė ataskaitų pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus (žr. ataskaitos 2 skyrių, 15–19 p.).

2. Dėl to, kad nė vienas viešojo sektoriaus subjektas neužregistravo valstybės įsipareigojimų piniginių kompensacijų mokėjimams pagal Lietuvos Respublikos geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą, Valstybės konsoliduotoje finansinės būklės ataskaitoje nurodyti 125 mln. Lt mažesni įsipareigojimai 2012 metų pabaigoje. Šioje ataskaitoje dalis ilgalaikių valstybės įsipareigojimų (apie 300 mln. Lt), skirtų kompensacijoms už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti, neteisingai nurodyti kaip trumpalaikiai įsipareigojimai (žr. ataskaitos 2 skyrių, 18 p.).

3. Negalime patvirtinti 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio lyginamosios informacijos teisingumo, kadangi dėl 2011 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio atsisakėme pareikšti nuomonę (žr. ataskaitos 2 skyrių, 19 p.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą į valstybės grupę įtrauktų subjektų 2012 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę, 2012 metų veiklos

rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Pabrėžtini dalykai

Atkreipiame dėmesį į pastebėjimą, kuris neturi įtakos nuomonei, tačiau yra svarbus ir neišvengiamai reikalauja sprendimo priėmimo. Atlikdami auditą nustatėme, kad, nepriklausomai nuo galiojančio teisinio reglamentavimo, egzistuoja dvejopa kitų subjektų (asignavimų valdytojų programų vykdytojų) finansavimo praktika – jiems valstybės biudžeto lėšos skiriamos „viena eilute“ arba pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, kaip nustatyta Biudžeto sandaros įstatyme. Dėl šios priežasties kitiems subjektams finansuoti suplanuotos ir patirtos išlaidos skirtingai atskleidžiamos asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitose. Iš visų audituotų asignavimų valdytojų 245 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų kitiems subjektams skirta „viena eilute“, o 114,5 mln. Lt – pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius (žr. ataskaitos 1.2 poskyrį, 14 p.).

Valstybinio audito išvadą teikiame kartu su Valstybinio audito ataskaita, kurioje pateikta šią išvadą pagrindžianti informacija ir rekomendacijos.

Valstybės kontrolierė

Giedrė Švedienė

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2012 METŲ
VALSTYBĖS FINANSINIŲ IR BIUDŽETO
VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ,
VALSTYBĖS SKOLOS ATASKAITŲ IR
VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO
VERTINIMO

2013 m. rugsėjo 23 d.

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>5</u>
<u>I DALIS. REKOMENDACIJOS</u>	<u>8</u>
<u>II. DALIS. ATASKAITŲ RINKINIŲ AUDITO REZULTATAI</u>	<u>9</u>
<u>1. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos ataskaitų teisingumas ir išsamumas</u>	<u>9</u>
1.1. Valstybės biudžeto vykdymo ir Valstybės skolos ataskaitose nustatyti iškraipymai	10
1.2. Asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitose nustatyti duomenų iškraipymai	11
<u>2. Valstybės finansinių ataskaitų rinkinio teisingumas ir išsamumas</u>	<u>15</u>
<u>III. DALIS. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMAS</u>	<u>20</u>
<u>1. Valstybės biudžeto pajamos</u>	<u>20</u>
1.1. Pajamų surinkimas	20
1.2. Biudžetinių įstaigų pajamos, valstybės biudžeto pajamų dalis ir kitos lėšos, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamos programoms finansuoti	22
<u>2. Valstybės biudžeto išlaidos</u>	<u>27</u>
2.1. Išlaidos, apmokėtos tiesiogiai iš skolintų lėšų	28
2.2. Valstybės kapitalo investicijos	29
2.3. Valstybės biudžeto asignavimų naudojimo pažeidimai	32
<u>IV DALIS. ANKSTESNIŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS</u>	<u>34</u>

SANTRAUKA

Vadovaudamiesi teisės aktais, atlikome 2012 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurį sudaro valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų (įskaitant Valstybės skolos ataskaitas) ir valstybės finansinių ataskaitų rinkiniai, auditą ir parengėme Išvadą Seimui.

Pastebėjimai dėl biudžeto vykdymo stebėsenos, valdžios sektoriaus deficito, valstybės skolos, valstybės turto bei viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo proceso bei jų vertinimai pateikiami Išvadoje dėl 2012 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio. Su Valstybės kontrolės parengtomis išvadomis ir ataskaitomis galima susipažinti Valstybės kontrolės interneto puslapyje adresu www.vkontrole.lt.

2012 metų valstybės biudžeto pajamų surinkimo planas įvykdytas 96,3 proc. – į valstybės biudžetą gauta 24 226,0 mln. Lt pajamų. 2012 m. panaudota 24 370,5 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 93 proc. patikslintų asignavimų ir 144,5 mln. Lt daugiau, palyginti su gautomis pajamomis. Turtas, nurodytas valstybės finansinių ataskaitų rinkinyje, 2012 m. pabaigoje sudarė 166 295,7 mln. Lt.

Įvertinę valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio atitiktį teisės aktų reikalavimams ir duomenims (iš kurių rinkinys sudarytas), pareiškėme sąlyginę nuomonę. Šis rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingas, išskyrus tai, kad jame nurodyta neteisinga informacija apie bendrą prisiimtų įsipareigojimų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų sumą, atskleista ne visa informacija apie mokesčių ir kitų įmokų permokas valstybės biudžetui, kai kuriose ataskaitų formose ir aiškinamajame rašte yra klaidų ir netikslumų. Audituotų institucijų / įstaigų biudžeto vykdymo ataskaitose, kurių duomenimis remiantis sudarytas valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, nustatėme neatitikimų tarp išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnių ir kitų netikslumų, kurių suma sudarė 531,9 mln. Lt ir turėjo įtakos valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

Sąlyginę nuomonę dėl valstybės finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo lėmė tai, kad į šį rinkinį konsoliduotose viešojo sektoriaus subjektų ataskaitose nustatėme reikšmingų neištaisytų iškraipymų, o VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų ir Švietimo ir mokslo ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenų teisingumo negalėjome patvirtinti. Taip pat nustatėme, kad neužregistruota 125 mln. Lt valstybės įsipareigojimų piniginių kompensacijų mokėjimams, o dalis ilgalaikių valstybės įsipareigojimų užregistruoti kaip trumpalaikiai.

Sąlyginę nuomonę pareiškėme ir įvertinę valstybės biudžeto vykdymo teisėtumą. Nustatėme, kad 26,1 mln. Lt valstybės išlaidų apmokėta tiesiogiai iš skolintų lėšų, t. y. neperskirsčius jų per valstybės biudžetą, todėl jos neįskaitytos į 2012 metų panaudotus asignavimus. Valstybės kapitalo investicijoms, kurios nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą, panaudota 17,8 mln. Lt.

Valstybės institucijose / įstaigose įvertinę valstybės biudžeto asignavimų naudojimo teisėtumą nustatėme, kad 63,4 mln. Lt buvo panaudota pažeidžiant lėšų skyrimą ir naudojimą, viešuosius pirkimus, darbo užmokesčio bei kitų išmokų mokėjimą reglamentuojančius teisės aktus. Kai kurios įstaigos nesilaikė nustatytų į kitus metus keliamų lėšų apskaičiavimo sąlygų, todėl 14,4 mln. Lt mažiau įmokų pripažinta netekusiomis paskirties, tai lėmė didesnius į 2013 metus keliamus lėšų likučius. Įtakos likučiams turėjo ir tai, kad asignavimų valdytojai nesilaikė nustatyto lėšų naudojimo eiliškumo ir programų išlaidas dengė pirmiausia ne biudžetinių įstaigų pajamų įmokomis, o valstybės biudžeto asignavimais. Nustatėme atvejų, kai įstaigos gautas pajamas naudojo pažeisdamos finansinę drausmę, dėl to į valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4,1 mln. Lt, o į valstybės išlaidas – 2,4 mln. Lt.

Siekiant užkirsti kelią pasikartojančioms viešojo sektoriaus subjektų klaidoms, darančioms įtaką valstybės ataskaitų teisingumui ir lėšų naudojimo teisėtumui, Finansų ministerijai

rekomendavome stiprinti metodinio vadovavimo funkciją, iš esmės spręsti klausimą dėl kitų subjektų finansavimo, peržiūrėti neįgyvendintas rekomendacijas biudžetinių įstaigų pajamų srityje imtis priemonių dėl jų įgyvendinimo. Siekiant, kad būtų užregistruoti visi valstybės priiinti įsipareigojimai, Finansų ministerijai pasiūlėme šį procesą koordinuoti raštu informuojant subjektus, kurie šiuos įsipareigojimus turi užregistruoti.

Nuolat stebime mūsų pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą ir teikiame informaciją apie ankstesnių rekomendacijų įgyvendinimo būklę.

IŽANGA

Vykdydami Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio, Valstybės kontrolės įstatymo¹ ir Valstybės skolos įstatymo² nuostatas atlikome:

- 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, į kurio sudėtį įeina ir valstybės skolos bei suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos³ (toliau – Valstybės skolos ataskaitos), valstybinį auditą;
- 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio (toliau – Valstybės finansinių ataskaitų rinkinys) valstybinį auditą.

Siekdama gauti pakankamą užtikrinimą dėl minėtų ataskaitų rinkinių teisingumo ir 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo, Valstybės kontrolė suplanavo ir atliko 25-ių valstybės institucijų (įstaigų), Valstybės išdo, Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės mokesčių fondų, Privatizavimo fondo, Rezervinio (stabilizavimo) fondo, valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo, Garantinio fondo finansinius (teisėtumo) auditus, vieną valstybės biudžeto lėšų (skirtų viešajai įstaigai „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondas“) naudojimo teisėtumo auditą, pagrindines audito procedūras kitose įstaigose, kurių duomenys konsoliduoti į valstybės ataskaitų rinkinius bei Finansų ministerijoje, kuri atsakinga už šių rinkinių parengimą.

Atlikę finansinius (teisėtumo) auditus pareiškėme tris nuomones:

- dėl 2012 metų (konsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinių;
- dėl 2012 metų (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių;
- dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2012 metus.

Atlikę auditus mokesčių fonduose pareiškėme dvi nuomones – dėl 2012 metų finansinių ataskaitų rinkinių ir 2012 metų mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitų teisingumo.

Atkreipiame dėmesį, kad kai kurių ministerijų audituotus konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius sudarė skirtingo dydžio subjektų grupės:

- konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius sudarė ministerijų ir joms pavaldžių biudžetinių įstaigų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai;
- konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius sudarė ministerijų, joms pavaldžių biudžetinių įstaigų ir ministrų valdymo srities asignavimų valdytojų finansinių ataskaitų rinkiniai.

Dėl šios priežasties finansinių ataskaitų rinkinių auditų apimtis yra platesnė (apima daugiau asignavimų valdytojų ataskaitų rinkinių), negu biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių auditų apimtis.

Parengėme valstybės kontrolieriaus teikiamą Lietuvos Respublikos Seimui Išvadą dėl 2012 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo (toliau – Išvada).

Išvados tikslai:

- pareikšti nuomonę, ar 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys (įskaitant Valstybės skolos ataskaitas) ir 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinys parengti pagal teisės aktų reikalavimus, nustatančius jų sudarymą, ar jų duomenys tikri ir teisingi;

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas, 1995-05-30 Nr. I-907 (2001-12-13 įstatymo Nr. IX-650 redakcija, su pakeitimais), 9 str. 3 d. 1 ir 3 p.

² Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas, 1996-08-22 Nr. I-1508 (2010-11-23 įstatymo Nr. XI-1162 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 12 str. 2 d.

³ Kartu su 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu teikiamos ataskaitos (formos Nr. 16-21).

- pareikšti nuomonę, ar 2012 metų valstybės biudžetas vykdytas vadovaujantis teisės aktais;
- atskleisti valstybės finansų valdymo ir kontrolės problemas, pateikti įvertinimą, ar, vykdant 2012 metų valstybės biudžetą, Seimo paskirti asignavimai panaudoti programose nustatytiems tikslams, ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu;
- pateikti pasiūlymus, kurie padėtų tobulinti valstybės biudžeto apskaitos ir atskaitingumo sistemą, stiprinti viešojo sektoriaus subjektų atskaitingumą, skatinti pateikiamos informacijos apie valstybės biudžeto asignavimų naudojimą viešumą ir skaidrumą.

Valstybės biudžeto vykdymo ir Valstybės finansinių ataskaitų rinkinių duomenis, taip pat 2012 m. valstybės biudžeto vykdymą vertinome atsižvelgdami į:

- Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą⁴ (toliau – 2012 metų rodiklių įstatymas);
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą⁵;
- Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymą;
- Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą⁶;
- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles⁷;
- Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisykles⁸;
- Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (toliau – VSAFAS);
- kitus valstybės biudžeto sudarymą ir vykdymą, valstybės skolą, viešojo sektoriaus subjektų grupės konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių sudarymą reglamentuojančius teisės aktus.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁹, Tarptautinius audito standartus¹⁰ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹¹, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimui taikėme kiekybinio reikšmingumo lygį – 1 proc. (243,7 mln. Lt) visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų, o valstybės finansinių ataskaitų rinkinio vertinimui – 1 proc. (1 663 mln. Lt) viso šiame rinkinyje nurodyto turto. Tai didžiausios priimtinos klaidų sumos, kurias naudojome vertindami ataskaitų teisingumą ir valstybės biudžeto vykdymo teisėtumą. Taip pat vertinome kokybinį nustatytų klaidų reikšmingumą.

Valstybinio audito metu vertinome (audito apimtis):

- valstybės biudžeto vykdymo rezultatus – pajamas (24 226,0 mln. Lt) ir panaudotus asignavimus (24 370,5 mln. Lt);

⁴ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2011-12-20 Nr. XI-1823 (su pakeitimais).

⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

⁶ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais).

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ (2012-02-13 įsakymo Nr. 1K-053 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

¹⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti Tarptautiniai audito standartai (Lietuvos audito rūmų išversti į lietuvių kalbą, <http://www.lar.lt/new/page.php?514>).

¹¹ Finansinio audito (1000 – 1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000, 4200 TAAIS) standartai (<http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

- 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų (formos Nr. 1–13) ir 2012 m. valstybės skolos ataskaitų (formos Nr. 16–21) atitiktį teisės aktų reikalavimams ir jų duomenų patikimumą;
- 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktų duomenų apie valstybės biudžeto vykdymą ir valstybės skolą atskleidimą;
- 2012 m. valstybės finansinių ataskaitų (Finansinės būklės ataskaitos, Veiklos rezultatų ataskaitos, Grynojo turto pokyčių ataskaitos, Pinigų srautų ataskaitos ir Aiškinamojo rašto) atitiktį teisės aktų reikalavimams ir jų duomenų patikimumą;
- rezultatus finansinių (teisėtumo) auditų, kurių metu buvo vertinamas ataskaitų rinkinių teisingumas, o efektyvumo, ekonomiškumo, rezultatyvumo ir teisėtumo požiūriu – valstybės biudžeto asignavimų naudojimas;
- Seimo ir Valstybės kontrolės ankstesnių pasiūlymų įgyvendinimą.

Ataskaitos I dalyje, atsižvelgiant į audito rezultatus ir Seimo pasiūlymą¹², kad, pastebėjus pasikartojančias viešojo sektoriaus subjektų klaidas, skelbti rekomendacijas dėl tokių klaidų pašalinimo, pateiktos mūsų rekomendacijos Finansų ministerijai. IV dalyje apžvelgtas Išvadoje dėl 2011 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, Valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo pateiktų Vyriausybei ir Finansų ministerijai rekomendacijų įgyvendinimas.

Ataskaitos II dalyje pateiktas 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių bei Valstybės skolos ataskaitų išsamumo ir teisingumo vertinimas, o III dalyje – valstybės biudžeto vykdymo vertinimas.

¹² Lietuvos Respublikos Seimo 2013-06-11 nutarimas Nr. XII-356 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2012 metų veiklos ataskaitos“.

I DALIS. REKOMENDACIJOS

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJAI:

1. Iš esmės spręsti klausimą dėl kitų subjektų, vykdančių asignavimų valdytojų programas, finansavimo modelio, nusprendžiant, koks modelis būtų labiausiai priimtinas (tinkamas) viešajame sektoriuje, esant reikalui inicijuoti teisės aktų pakeitimus (11 ir 14 p.).
2. Peržiūrėti neįgyvendintas Valstybės kontrolės rekomendacijas bei pastabas dėl:
 - biudžetinių įstaigų gaunamų lėšų priskyrimo įstaigų pajamoms ar valstybės biudžeto pajamų daliai, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime, ir dėl šių lėšų priskyrimo atitinkamiems programų finansavimo šaltiniams;
 - biudžetinių įstaigų pajamų ir kitų gaunamų lėšų planavimo ir nustatymo atitinkamų metų finansinių rodiklių įstatyme;
 - teisės aktų reikalavimo pirmiausia naudoti ne valstybės biudžeto asignavimus, o biudžetinių įstaigų pajamas praktinio taikymo;
 - nepanaudotų lėšų likučių, kuriuos galima kelti į ateinančius biudžetinius metus, skaičiavimo pagal programas, o ne pagal biudžetines įstaigas.

Kompleksiškai įvertinus galiojančius teisės aktus, jų praktinį taikymą ir apskaitos tvarkymą pagal VSAFAS, imtis priemonių dėl minėtų rekomendacijų įgyvendinimo (22–26 p.)
3. Siekiant, kad visi prisiimti valstybės įsipareigojimai būtų tinkamai ir laiku užregistruoti finansinėje apskaitoje ir atskleisti finansinėse ataskaitose, rekomenduojame, priėmus atitinkamus teisės aktus dėl tokių įsipareigojimų, raštu informuoti viešojo sektoriaus subjektus, kurie šiuos įsipareigojimus turi užregistruoti savo apskaitoje, paaiškinant, kaip tai padaryti (18 p.).
4. Siekiant sumažinti duomenų iškraipymus viešojo sektoriaus subjektų ataskaitose, stiprinti Finansų ministerijai priskirtą metodinio vadovavimo funkciją, užmezgant dialogą su asignavimų valdytojais, kurių ataskaitose nustatyta reikšmingų iškraipymų, ir imtis priemonių, siekiant jų išvengti ateityje (11–14 ir 15–18 p.).

II. DALIS. ATASKAITŲ RINKINIŲ AUDITO REZULTATAI

1. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIO IR VALSTYBĖS SKOLOS ATASKAITŲ TEISINGUMAS IR IŠSAMUMAS

Seimo statuto 225 straipsnio 1 dalyje¹³ nurodyta, kad Vyriausybė turi parengti ir iki kovo 31 dienos pateikti Seimo Pirmininkui praėjusių metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį. Remiantis Valstybės skolos įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi, Vyriausybė, kartu su metiniu valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu privalo pateikti Seimui Valstybės skolos ataskaitas.

Vyriausybė 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį kartu su Valstybės skolos ataskaitomis Seimui pateikė¹⁴ laiku – kovo 20 d.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį ir Valstybės skolos ataskaitas rengia Finansų ministerija. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą¹⁵, valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateikiami valstybės biudžeto vykdymo duomenys – visos biudžeto pajamos ir išlaidos, o pagal Biudžeto sandaros įstatymą¹⁶, šis rinkinys rengiamas remiantis į valstybės biudžetą gautų pajamų apskaitos duomenimis ir valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais. Minėtų įstatymų nuostatos, kuriomis vadovaujantis parengtas 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, 2012 metais nebuvo keičiamos. Taip pat nebuvo keistos ir atitinkamos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatos.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudėtis ir šio rinkinio ataskaitų formos bei Valstybės skolos ataskaitų formos nustatytos Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklėse. Šios taisyklės buvo keičiamos – patikslinta valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudėtis (atsižvelgta į Valstybės kontrolės teiktas pastabas), pakeistos kai kurios ataskaitų formos, atsisakyta daugelio aiškinamojo rašto priedų. 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio rengimo procesas ir Finansų ministerijos nustatytos kontrolės procedūros iš esmės nepakito.

¹³ Lietuvos Respublikos Seimo statutas, 1994-02-17 Nr. I-399 (1998-12-22 statuto Nr. VIII-1000 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-03-20 nutarimas Nr. 229 „Dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio“.

¹⁵ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 20 d. ir 22 str. 4 d.

¹⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 35 str. 3 d.

1.1. Valstybės biudžeto vykdymo ir Valstybės skolos ataskaitose nustatyti iškraipymai

Valstybės biudžeto vykdymo ir Valstybės skolos ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal teisės aktų reikalavimus ir atitinka Finansų ministerijos duomenis, iš kurių jos sudarytos, išskyrus mūsų pastebėjimus:

- Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitoje pateikta neteisinga informacija apie bendrą prisiimtų įsipareigojimų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų sumą;
- aiškinamajame rašte neatskleisti vykdymo duomenys apie kitų teisės aktuose numatytų priemonių finansavimą savivaldybėse, atskleista ne visa informacija apie mokesčių ir kitų įmokų permokas valstybės biudžetui;
- kai kuriose ataskaitų formose ir aiškinamojo rašto prieduose yra techninių klaidų ir netikslumų.

Valstybės biudžeto vykdymo ir Valstybės skolos ataskaitose nustatytų iškraipymų visuma sudaro 63,2 mln. Lt.

Kaip ir kasmet, sudarant ataskaitas neišvengta klaidų ir netikslumų: formoje Nr. 1 kai kurioms pajamoms nurodyti neteisingi pajamų ekonominės klasifikacijos straipsniai, formoje Nr. 3 planiniai duomenys nurodyti nesilaikant taisyklių; kai kurių formoje Nr. 10 nurodytų asignavimų valdytojų duomenys neatitinka (iš viso 73,1 tūkst. Lt) jų biudžeto vykdymo ataskaitose pateiktų duomenų¹⁷; neatskleista informacija apie formose Nr. 16–17 praėjusio laikotarpio duomenų patikslinimus; aiškinamajame rašte pateikta netiksli / neišsami informacija apie skolinantis valstybės vardu naudotas skolinimosi priemones ir apie kitų teisės aktuose numatytų priemonių finansavimą (8 176,7 tūkst. Lt) savivaldybėse¹⁸. Apie šiuos netikslumus ir informacijos atskleidimo trūkumus informavome¹⁹ Finansų ministeriją.

Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitoje²⁰ bendras garantijų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų faktinis dydis nurodytas 54 946,4 tūkst. Lt mažesnis (32 999 tūkst. Lt), nei faktiškai prisiimtų tokių įsipareigojimų suma 2012 m. pabaigoje – 87 945,4 tūkst. Lt. Vadovaujantis 2012 metų rodiklių įstatymu²¹, tokių įsipareigojimų suma negali viršyti 80 000 tūkst. Lt, ataskaitoje atskleista ne bendra įsipareigojimų suma, o tik per 2012 metus prisiimti nauji įsipareigojimai.

Aiškinamajame rašte²² pateikta ne visa informacija apie mokesčių permokas valstybės biudžetui. Šioje ataskaitoje pateikta informacija tik apie VMI administruojamo Pridėtinės vertės mokesčio permoką (metų pabaigoje – 938 833,4 tūkst. Lt), t. y. informacija apie kitų VMI ir Muitinės departamento administruojamų mokesčių ir kitų įmokų permokas valstybės biudžetui nepateikta. 2012 metų mokesčių fondų finansinių ataskaitų duomenimis²³, VMI grąžintini

¹⁷ Formoje Nr. 10 nurodyti didesni į 2013 m. keliamų nepanaudotų įmokų likučiai ir atitinkamai mažesnės netekusios paskirties įmokos: Susisiekimo ministerijos – 63,6 tūkst. Lt, Lietuvos socialinių tyrimų centro – 9,5 tūkst. Lt.

¹⁸ Aiškinamojo rašto 9 priede neatskleisti 8 176,7 tūkst. Lt vykdymo duomenys apie kitų teisės aktuose numatytų priemonių finansavimą savivaldybėse.

¹⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013-07-10 raštas Nr. S-(60-2970)-1633 „Dėl 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje nustatytų netikslumų“.

²⁰ Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų 2012-12-31 ataskaita (forma Nr. 21).

²¹ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2011-12-20 Nr. XI-1823 (su pakeitimais), 9 str. 4 p.

²² Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto 4 priedas „Informacija apie mokesčių, skirtų valstybės biudžetui, nepriemokas ir permokas 2012 m.“.

²³ Finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto priedas „Mokesčių sumos pagal atskirą mokesį“.

mokesčiai ir jų permokos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 1 848 840,2 tūkst. Lt, Muitinės mokesčių fondo – 5 827,6 tūkst. Lt.

1.2. Asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitose nustatyti duomenų iškraipymai

Asignavimų valdytojų ataskaitose nustatėme neatitikimų tarp išlaidų ir pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnių bei neteisingai užregistruotų mokėtinų ir gautinų sumų. Nustatytų neatitikimų ir klaidų visuma sudaro 531,9 mln. Lt ir turi įtakos 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

Egzistuoja dvejopa kitų subjektų (asignavimų valdytojų programų vykdytojų) finansavimo praktika – jiems valstybės biudžeto lėšos skiriamos „viena eilute“ arba pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, todėl šios išlaidos skirtingai atskleidžiamos asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitose.

Finansų ministerija, rengdama valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį, remiasi valstybės biudžeto asignavimų valdytojų jai pateiktų žemesnio lygio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių²⁴ duomenimis ir į valstybės biudžetą gautų pajamų apskaitos duomenimis – Valstybės išdo ir mokesčių fondų rengiamomis ataskaitomis. Taigi, valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų teisingumas priklauso ne tik nuo Finansų ministerijos tvarkomos apskaitos, bet ir nuo asignavimų valdytojų ir mokesčių fondų parengtų ataskaitų teisingumo.

Finansinių (teisėtumo) auditų metu patikrinome 25-ių valstybės institucijų / įstaigų, kurių vadovai yra asignavimų valdytojai, parengtus ir Finansų ministerijai pateiktus 2012 m. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius²⁵, Valstybės išdo, VMI ir Muitinės mokesčių fondų rengiamų Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitų bei nepriemokų pažymų²⁶ duomenis bei atlikome pagrindines audito procedūras kitose atsirinktose institucijose / įstaigose.

1 lentelė. Ataskaitų duomenys ir Valstybės kontrolės išvadose pareikštos nuomonės

Asignavimų valdytojas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Panaudoti asignavimai (proc.)	2012 m. pareikštos nuomonės ²⁷	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl BVAR teisingumo	dėl teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7
Aplinkos ministerija						
Aplinkos ministerija	831789,0	1138801,8	836342,6	73,0	S	S
Energetikos ministerija						
Energetikos ministerija	409624,0	409624,0	146111,8	35,7	B	B

²⁴ Rinkinių sudėtis patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012-12-27 įsakymu Nr. 1K-452 „Dėl finansų ministro 2008-12-31 įsakymo Nr. 1K-465 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ pakeitimo“.

²⁵ Žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitas: formą Nr. 1 „Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti ataskaita“, formą Nr. 2 „Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita“, formą Nr. 3 „Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita“, formą Nr. 4 „Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita“, formą Nr. 5 „Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti suvestinė ataskaita“.

²⁶ Forma ir pažyma patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-01-29 įsakymu Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ (2012-03-15 įsakymo Nr. 1K-102 redakcija).

²⁷ Šioje ir kitose lentelėse vartojami šie sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; NA – neauditauta; ATS – atsisakyta pareikšti nuomonę; BVAR – biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenys; turto teisėtumas – valstybės lėšų ir turto valdymas, naudojimas, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams.

Finansų ministerija						
Finansų ministerija	4174558,0	4115915,6	3885947,7	94,4	B	S
Krašto apsaugos ministerija						
Krašto apsaugos ministerija	870151,0	900449,5	893339,7	99,2	S	S
Kultūros ministerija						
Kultūros ministerija	268884,0	271513,8	267035,0	98,4	B	S
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija						
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	3239740	3239809,8	3109838,2	96,0	S	S
Susisiekimo ministerija						
Susisiekimo ministerija	2333653,0	2333838,2	2112242,3	90,5	S	S
Sveikatos apsaugos ministerija						
Sveikatos apsaugos ministerija	1869405,0	1869028,1	1819137,2	97,3	B	S
Švietimo ir mokslo ministerija ir jos valdymo sritis						
Švietimo ir mokslo ministerija	3539587,0	3562640,3	3480245,3	97,7	B	S
Vilniaus universitetas	144989,0	164218,5	164218,5	100,0	B	S
Kauno technologijos universitetas	83236,0	98241,0	98240,8	100,0	B	S
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras	8149,0	7423,1	5656,2	76,2	B	S
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras	18577,0	21710,8	21710,8	100,0	B	S
Teisingumo ministerija						
Teisingumo ministerija	314412,0	286328,3	280161,0	97,8	B	S
Ūkio ministerija						
Ūkio ministerija	1098580,0	1095067,8	803741,2	73,4	B	S
Užsienio reikalų ministerija						
Užsienio reikalų ministerija	226110,0	226483,0	225504,9	99,6	S	S
Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis						
Vidaus reikalų ministerija	1430303,0	1438912,1	1276138,8	88,7	B	S
Polijijos departamentas prie VRM	637342,0	641087,2	639434,9	99,7	B	S
Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Vyriausybės	84487,0	84586,5	83888,5	99,2	S	S
Žemės ūkio ministerija						
Žemės ūkio ministerija	2789589,0	2790551,2	2757706,2	98,8	B	S
Teismai ir kitos valstybės institucijos						
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	10386,0	13668,5	13624,8	99,7	B	B
Šilutės rajono apylinkės teismas	1586,0	1802,8	1802,6	99,9	B	B
Panevėžio miesto apylinkės teismas	4588,0	4961,1	4961,1	100,0	B	B
Kauno miesto apylinkės teismas	11070,0	11787,9	11787,9	100,0	B	B
Kauno rajono apylinkės teismas	1671,0	1834,2	1834,2	100,0	B	B
Ministro Pirmininko tarnyba*	3000,0	3000,0	3000,0	100,0	-	B
Iš viso audituota	24405466,0	24733285,1	22943652,2	-	-	-

Mokesčių fondai					
Pavadinimas	Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitų duomenys (tūkst. Lt)				2012 m. pareikštos nuomonės
	Iš viso:	Paskirstyta			
		Valstybės biudžetui	Savivaldybių biudžetams	Fondams	
VMI mokesčių fondas	18295420,6	15241824,7	2961510,2	92085,7	ATS
Muitinės mokesčių fondas	1738592,7	1738592,7	-	-	B

Šaltinis – 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, Valstybės kontrolė

* Audito metu vertintas tik viešajai įstaigai „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekiliojamąjį turtą disponavimo fondas“ skirtų lėšų naudojimo teisėtumas.

Dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškėme 19 besąlyginių ir 6 sąlygines nuomones. Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškėme 7 besąlygines ir 19 sąlyginių nuomonių (žr. 1 lentelę). Valstybės institucijos ir įstaigos, kuriose atlikome pilnos apimties finansinius (teisėtumo) auditus, panaudojo 22 943,7 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 94,2 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų (24 370,5 mln. Lt).

Neatitikimai tarp išlaidų / pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnių. Nustatyta atvejų, kai įstaigos nesilaikė Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos²⁸, t. y. dalį biudžeto asignavimų / pajamų suplanavo, panaudojo ir išlaidas / pajamas apskaitė pagal netinkamus išlaidų / pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Nustatyti atvejai

Iš viso 531 mln. Lt išlaidų, iš jų:

- 517,4 mln. Lt – Aplinkos ministerija (pavaldžios įstaigos: Aplinkos projektų valdymo agentūra; Generalinė miškų urėdija; Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra; Lietuvos geologijos tarnyba);
- 8,7 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija;
- 2,9 mln. Lt – Užsienio reikalų ministerija;
- 0,8 mln. Lt – Kūno kultūros ir sporto departamentas ir jam pavaldus Lietuvos olimpinis sporto centras;
- 0,4 mln. Lt – Susisiekimo ministerija (pavaldi įstaiga Informacinės visuomenės plėtros komitetas);
- 0,3 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija (pavaldi įstaiga Turto valdymo ir ūkio departamentas);
- 0,2 mln. Lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (pavaldžios įstaigos Pabėgėlių priėmimo centras ir Socialinių paslaugų priežiūros departamentas);
- 0,3 mln. Lt – kitos įstaigos.

Iš viso 0,9 mln. Lt pajamų:

- Muitinės departamento Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitoje 0,9 mln. Lt baudų už mokėtino mokesčio sumažinimą nėra priskirtos konkrečiam mokesčiui, o atskleistos kaip pajamos iš baudų ir konfiskacijos.

Dėl išvardytų priežasčių žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitose, Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitose ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose neatskleista tikroji 531 mln. Lt išlaidų ir 0,9 mln. Lt pajamų ekonominė paskirtis.

²⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (2010-03-26 įsakymo Nr. 1K-085, 2012-06-07 įsakymo Nr. 1K-218 redakcijos).

Kiti ataskaitose nustatyti netikslumai. Susisiekimo ministerija (pavaldi įstaiga Lietuvos automobilių kelių direkcija) biudžeto vykdymo ataskaitose nurodė 1,9 mln. Lt mažesnę mokėtinų sumų, o Sveikatos apsaugos ministerija – 0,2 mln. Lt mažesnę gautinų sumų likutį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. Dėl šių priežasčių valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje²⁹ nurodytos atitinkamai mažesnės mokėtinės ir gautinos sumos metų pabaigoje.

Valstybės biudžeto lėšos kitiems subjektams skirtos „viena eilute“, o ne pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius. Kiti subjektai yra asignavimų valdytojų programų vykdytojai, kuriems galimybė gauti biudžeto lėšas numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu³⁰ ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis³¹ lėšos kitų subjektų finansavimui turi būti planuojamos ir skiriamos pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius. Auditų metu nustatėme minėtų teisės aktų nesilaikymo atvejų, kai lėšos kitiems subjektams skirtos „viena eilute“. Dėl šių priežasčių žemesniojo lygio ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose neatskleista tikroji 245 mln. Lt išlaidų ekonominė paskirtis.

Nustatyti atvejai

Iš viso 245 mln. Lt išlaidų, iš jų:

- 243 557,3 tūkst. Lt – Susisiekimo ministerija (akcinei bendrovei „Lietuvos geležinkeliai“, viešajai įstaigai Kelių ir transporto tyrimo institutui, vienuolikai valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčių valstybės įmonių ir Policijos departamentui prie VRM);
- 1 098,2 tūkst. Lt – Žemės ūkio ministerija (labdaros ir paramos fondui „Maisto bankas“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai, tradicinei religinei bendrijai Lietuvos Caritas, VĮ „Pieno tyrimai“);
- 181,4 tūkst. Lt – Aplinkos ministerija (penkioms mokslo įstaigoms, teikiančioms duomenis apie išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį);
- 86,5 tūkst. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija (regioniniams biomedicininį tyrimų etikos komitetams);
- 70 tūkst. Lt – Užsienio reikalų ministerija kitam subjektui (viešajai įstaigai „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“).

Finansų ministerija ir Valstybės kontrolė laikosi skirtingų nuomonių vertinant valstybės biudžeto lėšų kitiems subjektams planavimą ir skyrimą, tačiau norime atkreipti dėmesį, kad Valstybės kontrolės vertinimai visais atvejais yra pagrįsti esamu teisiniu reglamentavimu, pagal kurį lėšos kitų subjektų (nepavaldžių biudžetinių įstaigų arba nebiudžetinių įstaigų) finansavimui turi būti planuojamos ir skiriamos pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Pažymėtina, kad tam tikrais atvejais kiti subjektai buvo finansuojami laikantis teisės aktų reikalavimų – 2012 metais audituoti asignavimų valdytojai, taikydami Biudžeto sandaros įstatymą, kitiems subjektams skyrė 114,5 mln. Lt, iš jų išlaidoms 111,1 mln. Lt (iš jų 66 mln. Lt darbo užmokesčiui), turtui įsigyti – 3,4 mln. Lt. Skirtinga kitų subjektų finansavimo praktika rodo, kad šis klausimas turėtų būti sprendžiamas iš esmės, pasirenkant labiausiai tinkamą finansavimo modelį ir nusprendžiant, kaip tokios valstybės biudžeto išlaidos turėtų būti atskleidžiamos biudžeto vykdymo ataskaitose.

²⁹ Aiškinamojo rašto 8 priedas „Suvestinė pažyma apie valstybės biudžeto asignavimų valdytojų mokėtinas ir gautinas sumas 2012-12-31“.

³⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 5 str. 1 d. 3 p.

³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 17 p., 18 p. ir 79¹ p.

2. VALSTYBĖS FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMAS IR IŠSAMUMAS

2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio duomenys visais reikšmingais atžvilgiais parodo tikrą ir teisingą į valstybės grupę įtrauktų subjektų finansinę būklę, veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus, išskyrus mūsų pastebėjimus:

- į ataskaitų rinkinį konsoliduotose žemesniojo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansinėse ataskaitose nustatė reikšmingų neištaisytų iškraipymų, dalies subjektų ataskaitų teisingumo negalėjome patvirtinti;
- neužregistruota 125 mln. Lt valstybės įsipareigojimų, dalis ilgalaikių įsipareigojimų (apie 300 mln. Lt) užregistruoti kaip trumpalaikiai;
- negalime patvirtinti lyginamosios informacijos teisingumo, kadangi dėl 2011 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio atsisakėme pareikšti nuomonę;
- ataskaitų rinkinys parengtas nesilaikant nustatytų terminų ir konsolidavus ne visų privalomų konsoliduoti viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenis – nekonsoliduoti Lietuvos radijo ir televizijos komisijos duomenys.

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą³² valstybės finansinių ataskaitų rinkinys – valstybės biudžetinių įstaigų, mokesčių fondų, valstybės išteklių fondų ir kitų valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų (išskyrus Valstybinio socialinio draudimo fondą, Privalomojo sveikatos draudimo fondą, šių fondų administravimo įstaigas ir jų kontroliuojamus viešojo sektoriaus subjektus) finansinių ataskaitų rinkinys, parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys. Visi viešojo sektoriaus subjektai nuo 2010 metų buhalterinę apskaitą turi tvarkyti pagal VSAFAS, o viešojo sektoriaus subjektų grupių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius rengti Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (toliau – VSAKIS).

Pagal nustatytą viešojo sektoriaus subjektų grupių finansinėms ataskaitoms konsoliduoti sudėtį³³ ir konsolidavimo schemą³⁴ valstybės finansinių ataskaitų rinkinys priskiriamas II konsolidavimo lygiui, o už jo parengimą yra atsakinga Finansų ministerija. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą³⁵, Finansų ministerija 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinį turėjo parengti ne vėliau kaip iki 2013 m. balandžio 15 d., o vadovaujantis 2012 metų konsolidavimo kalendoriumi³⁶, iki 2013 m. gegužės 31 d. turėjo patvirtinti šį rinkinį Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje. Pažymime, kad

³² Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 22 d. 1 p., 2 str. 20 d., 15 str.

³³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 730 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų grupių finansinėms ataskaitoms konsoliduoti sudėties ir viešojo sektoriaus subjektų, atsakingų už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių rengimą, nustatymo“ (2011-02-02 nutarimo Nr. 118 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

³⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-03-17 įsakymu Nr. 1K-092 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų grupių finansinėms ataskaitoms konsoliduoti sudėties ir atsakingų už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių rengimą viešojo sektoriaus subjektų patvirtinimo“ (2013-01-30 įsakymo Nr. 1K-043 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

³⁵ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 32 str. 3 d.

³⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012-12-27 įsakymas Nr. 1K-453 „Dėl 2012 metų konsolidavimo kalendoriaus patvirtinimo“.

2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinys parengtas 2013 m. birželio 7 d., t. y. nesilaikant nustatytų terminų. Šis rinkinys Valstybės kontrolei pateiktas vertinimui 2013 m. liepos 3 d.

Konsoliduotose žemesniojo lygio finansinėse ataskaitose yra neištaisyty iškraipymų, dalies subjektų ataskaitų teisingumo negalėjome patvirtinti. Valstybės finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas konsolidavus žemesniojo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas. Vadovaujantis 2012 metų konsolidavimo schema³⁷, į 2012 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį turėjo būti įtrauktos 709-ių valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinės ataskaitos, faktiškai įtrauktos 708-ių subjektų ataskaitos (Lietuvos radijo ir televizijos komisija nepateikė savo 2012 m. finansinių ataskaitų rinkinio duomenų konsolidavimui, kadangi nerengė ataskaitų pagal VSAFAS reikalavimus).

Finansinių (teisėtumo) auditų metu vertinome 486-ių subjektų finansinių ataskaitų duomenis, kurie konsoliduoti į 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinį. Šių subjektų turtas sudaro 151 655,2 mln. Lt (2 lentelė). Palyginimui: 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytas turtas sudaro 166 295,7 mln. Lt.

2 lentelė. Viešojo sektoriaus subjektų duomenys ir Valstybės kontrolės išvadose pareikštos nuomonės

Viešojo sektoriaus subjektas, rengiantis (konsoliduotųjų) FAR	Subjektų, kurių duomenys konsoliduoti į FAR, skaičius	Iš viso turto (tūkst. Lt) ³⁸	2012 m. pareikštos nuomonės dėl (konsoliduotųjų) FAR ³⁹
1	2	3	4
Aplinkos ministerija	25	65 517 860,2	S
Energetikos ministerija	2	3 120 998,4	B
Finansų ministerija	8	771 899,5	S
Krašto apsaugos ministerija	12	2 293 885,9	B
Kultūros ministerija	55	1 694 399,2	S
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	59	950 711,0	B
Susisiekimo ministerija	9	14 249 153,2	S
Sveikatos apsaugos ministerija	42	1 818 732,2	S
Švietimo ir mokslo ministerija	148	3 705 081,6	ATS
Teisingumo ministerija	15	365 514,1	S
Ūkio ministerija	8	7 136 368,6	B
Užsienio reikalų ministerija	2	474 229,6	S
Vidaus reikalų ministerija	63	1 441 566,3	B
Žemės ūkio ministerija	10	39 828 669,1	N
Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Vyriausybės	9	108 254,8	B
Vilniaus universitetas	2	570 672,8	B
Kauno technologijos universitetas	3	282 570,6	B
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras	1	22 009,3	B
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras	1	56 422,4	B
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	1	3 759,2	B
Šilutės rajono apylinkės teismas	1	606,0	B
Panevėžio miesto apylinkės teismas	1	592,8	B
Kauno miesto apylinkės teismas	1	10 736,2	B
Kauno rajono apylinkės teismas	1	1 075,9	S
Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas	1	3 155 335,0	ATS
Muitinės mokesčių fondas	1	290 980,5	B

³⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-03-17 įsakymas Nr. 1K-092 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų grupių finansinėms ataskaitoms konsoliduoti sudėties ir atsakingų už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių rengimą viešojo sektoriaus subjektų patvirtinimo“ (2013-01-30 įsakymo Nr. 1K-043 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

³⁸ Turto suma, nurodyta viešojo sektoriaus subjekto (konsoliduotoje) finansinės būklės ataskaitoje.

³⁹ Šioje lentelėje vartojami šie sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; NA – neaudituoja; ATS – atsisakyta pareikšti nuomonę; FAR – finansinių ataskaitų rinkinių duomenys.

Valstybės iždas	1	19 244 090,0	S
Privatizavimo fondas	1	376 495,5	N
Rezervinis (stabilizavimo) fondas	1	665 713,2	S
Garantinis fondas	1	20 628,9	S
Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondas	1	97 665,9	B
Iš viso audituota	486	151 655 207,1	-

Šaltinis – 2012 m. viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenys, valstybinių auditų išvados

Audituotų subjektų finansinėse ataskaitose nustatėme reikšmingų neištaisytių iškraipymų, kurie turėjo įtakos valstybinių auditų išvadose dėl finansinių ataskaitų rinkinių (konsoliduotųjų ir nekonsoliduotųjų) reiškiams nuomonėms. Dėl šių rinkinių teisingumo pareiškėme 16 besąlyginių, 11 sąlyginių, dvi neigiamas nuomones ir dviem atvejais nuomones atsisakėme pareikšti (žr. 2 lentelę). Taip pat atlikome pagrindines audito procedūras kituose viešojo sektoriaus subjektuose, kurių finansinės ataskaitos konsoliduotos į 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinį, bei įvertinome Finansų ministerijos atliktų konsolidavimo įrašų pagrįstumą ir teisingumą. Apie nustatytus iškraipymus ir pastebėjimus šiuos subjektus ir Finansų ministeriją informavome raštu⁴⁰.

Visi audituotų subjektų finansinėse ataskaitose esantys nustatyti iškraipymai (išskyrus tuos, kuriuos atlikdama konsolidavimo (rankinius) įrašus ištaisė Finansų ministerija) turi įtakos valstybės finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui. Visi nustatyti neištaisyti duomenų iškraipymai yra pateikti 3 ir 4 lentelėse.

3 lentelė. Duomenų iškraipymai Finansinės būklės ataskaitose

Eil. Nr.	Straipsniai	Iškraipymų suma (tūkst. Lt)	
		Nustatytos klaidos*, vertė padidinta (+), sumažinta (-)	Suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
A.	ILGALAIKIS TURTAS	-4 371,6	81 410 091,8
B.	BIOLOGINIS TURTAS	-	1 344,4
C.	TRUMPALAIKIS TURTAS	-2 010,5	386 949,5
D.	FINANSAVIMO SUMOS	+1 583,9	171 431,0
E.	ĮSIPAREIGOJIMAI	-4 297,1	150 013,9
F.	GRYNASIS TURTAS	-	13 742 658,6

* Nurodyta klaidų suma apskaičiuota įvertinus klaidas, didinančias ir mažinančias atitinkamų straipsnių vertę.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pažymime, kad finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatyti neištaisyti iškraipymai turi įtakos visiems Valstybės konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos straipsniams.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės raštai „Dėl audito metu nustatytų dalykų“: 2013-08-14 Nr. S-(60-2970)-1940; 2013-08-26 Nr. S-(60-3130)-2044; 2013-09-18 Nr. S-(60-3130/2970)-2162.

4 lentelė. Duomenų iškraipymai Veiklos rezultatų ataskaitose

Eil. Nr.	Straipsniai	Iškraipymų suma (tūkst. Lt)	
		Nustatytos klaidos*, vertė padidinta (+), sumažinta (-)	Suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
A.	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	-85 539,0	918 143,4
B.	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-5 901,8	787 152,1

* Nurodyta klaidų suma apskaičiuota kaip rezultatas įvertinus klaidas, didinančias ir mažinančias atitinkamų straipsnių vertę.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atkreipiame dėmesį, kad dėl VMI mokesčių fondo (kaip ir praėjusiais metais) ir Švietimo ir mokslo ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų atsisakėme pareikšti nuomonę, nes negalėjome surinkti pakankamų ir tinkamų audito įrodymų, kad šių subjektų finansinių ataskaitų duomenys yra teisingi. Šių subjektų bendra turto vertė sudaro 6 860,4 mln. Lt, t. y. 4,1 proc. viso valstybės ataskaitų rinkinyje nurodyto turto (5 lentelė).

5 lentelė. Ataskaitų duomenys, kurių teisingumo negalėjome patvirtinti

Eil. Nr.	Subjekto pavadinimas	Iš viso turto Finansinės būklės ataskaitoje (tūkst. Lt)	Veiklos rezultatų ataskaitos duomenys (tūkst. Lt)	
			Pagrindinės veiklos pajamos	Pagrindinės veiklos sąnaudos
1.	VMI mokesčių fondas	3 155 335,0	742 721,3	0
2.	Švietimo ir mokslo ministerija	3 705 081,6	2 185 697,2	2 164 758,9
	Iš viso	6 860 416,6	-	-

Šaltinis – nurodytų subjektų 2012 m. finansinės ataskaitos

Pažymime, kad nustatytų neištaisytų iškraipymų ir sumų, kurių teisingumo negalėjome patvirtinti, visuma daro reikšmingą poveikį 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

Užregistruoti ne visi valstybės įsipareigojimai, dalis jų užregistruoti neteisingai. Dėl to, kad nėra vienas viešojo sektoriaus subjektas apskaitoje neužregistravo valstybės įsipareigojimo – atidėjinių piniginių kompensacijų mokėjimams pagal Lietuvos Respublikos geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą⁴¹, valstybės konsoliduotoje finansinės būklės ataskaitoje nurodyti 125 mln. Lt mažesni (nurodyta 42 926,3 mln. Lt) įsipareigojimai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

Konsoliduotoje finansinės būklės ataskaitoje dalis ilgalaikių valstybės įsipareigojimų (apie 300 mln. Lt), skirtų kompensacijoms už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti, neteisingai nurodyti kaip trumpalaikiai įsipareigojimai.

Ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas ne visais atvejais parengtas pagal VSAFAS reikalavimus. Ne visi viešojo sektoriaus subjektai pateikė išsamią ir teisingą informaciją į VSAKIS, todėl valstybės finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte kai kuriais atvejais⁴² pateikta mažiau informacijos, negu privaloma pagal VSAFAS.

⁴¹ Lietuvos Respublikos geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymas, 2011-06-21 Nr. XI-1470, 2 str. 1 d.

⁴² 2012 m. valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto 6 lentelėje „Informacija apie per vienerius metus gautinas sumas“ ir 13 lentelėje „Trumpalaikės mokėtinos sumos“ atskirai nenurodyta informacija apie gautinas / mokėtinas sumas iš viešojo sektoriaus subjektų ir kontroliuojamų ir asocijuotųjų ne viešojo sektoriaus subjektų.

Pagal 10-ąją VSAFAS⁴³, viešojo sektoriaus subjektas pasirenka apskaitos politiką, kaip pripažinti pajamas iš baudų, delspinigių ir kitų netesybų, atsižvelgdamas į prievolės įvykdymo tikėtinumą ir skolos išieškojimo išlaidų santykį su gautina nauda. Todėl šios pajamos registruojamos skirtingai: vieni subjektai, apskaičiavę baudas, iškart registruoja pajamas, o vėliau – jų nuvertėjimą, kiti – nebalansinėse sąskaitose registruoja neapibrėžtąjį turtą (gautinas sumas), o pajamas registruoja tik gavę įmoką. Pastebėjome, kad valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte iš viso nėra informacijos apie neapibrėžtąjį turtą, tačiau atlikę audito procedūras nustatėme atvejų, kai viešojo sektoriaus subjektai tokio turto turėjo, tačiau jo aiškinamuosiuose raštuose neatskleidė.

Nustatyti atvejai

- Konkurencijos tarybos finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte nebuvo atskleista informacija apie ūkio subjektams skirtas pinigines baudas, dėl to ir valstybės finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte nenurodytas 63,2 mln. Lt neapibrėžtasis turtas (gautinos sumos).
- Aplinkos ministerijai pavaldi Valstybinė teritorijų planavimo ir statybų inspekcija aiškinamajame rašte nenurodė informacijos apie skirtas pinigines baudas, dėl to ir aukštesnio lygio finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose nenurodytas 50 tūkst. Lt neapibrėžtasis turtas (gautinos sumos).

Pažymėtina, kad atlikę auditą Valstybės izde nustatėme, jog iki šiol nėra baigtinio kitų pajamų administratorių sąrašo, t. y. nėra inventorizuota, kokie subjektai ir kokių teisės aktų pagrindu administruoja pajamas iš baudų, delspinigių ir kitų netesybų. Tikėtina, kad esama ir daugiau subjektų – kitų pajamų administratorių, kurių neapibrėžtasis turtas neatskleistas aiškinamajame rašte.

Negalime patvirtinti lyginamosios informacijos teisingumo. 2012 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitoje nurodyti ataskaitinių ir praėjusių, t. y. 2011 metų pabaigos duomenys. Negalime patvirtinti 2011 m. pabaigos duomenų teisingumo, kadangi dėl praėjusiais metais nustatytų aplinkybių, lėmusių reikšmingus iškraipymus finansinėse ataskaitose, atsisakėme pareikšti nuomonę dėl 2011 metų valstybės finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo.

⁴³ Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymas „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 10-ojo standarto patvirtinimo“, 2008-04-28 Nr. 1K-161 (su pakeitimais ir papildymais), 37 p.

III. DALIS. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMAS

1. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS

1.1. Pajamų surinkimas

Valstybės biudžeto pajamų planas įvykdytas 96,3 proc. Mokestinių pajamų surinkta 113 mln. Lt daugiau nei planuota, tam įtakos turėjo viršytos pelno mokesčio ir gyventojų pajamų mokesčio užduotys. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų gauta 797,3 mln. Lt mažiau nei planuota.

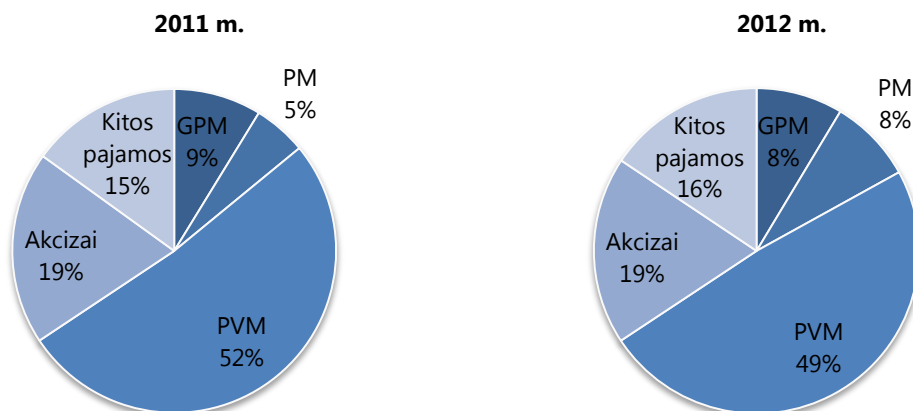
2012 metų valstybės biudžeto pajamų planas nebuvo tikslinamas. Per metus į valstybės biudžetą gauta 24 226 mln. Lt pajamų (6 lentelė), t. y. 921,4 mln. Lt mažiau, negu planuota.

6 lentelė. 2012 m. valstybės biudžeto pajamos

Eil. Nr.	Rodikliai	Planas	Įvykdymas	
			mln. Lt	proc.
1.	Valstybės biudžeto pajamos (mln. Lt)	25 147,3	24 226,0	96,3%
	iš jų:			
1.1.	Mokestinės pajamos	15 647,8	15 760,8	100,7%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	62,2%	65,1%	–
1.2.	Kitos pajamos	2 368,4	2 131,3	90,0%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	9,4%	8,8%	–
	<i>Valstybės biudžeto pajamos be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos</i>	<i>18 016,2</i>	<i>17 892,1</i>	<i>99,3%</i>
1.3.	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	7 131,1	6 333,8	88,8%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	28,4%	26,1%	–

Šaltinis – 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

Kaip ir 2011 m., 2012 m. didžiausią valstybės biudžeto pajamų dalį sudarė PVM, pajamos iš akcizų, pelno mokestis (toliau – PM) ir gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM). 2012 m. PVM ir GPM dalis valstybės biudžeto pajamose sumažėjo, PM ir kitų pajamų – padidėjo, o akcizų išliko nepakitusi (1 pav.).

1 pav. Pajamų⁴⁴ struktūra

Šaltinis – 2011 ir 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai

Neįvykdyti pajamų planai. PVM gauta 211,3 mln. Lt mažiau nei planuota, šio mokesčio pajamos sudarė 8 717,9 mln. Lt. Neigiamos įtakos PVM pajamoms turėjo 2012 m. galiojusios PVM lengvatos, dėl kurių, Finansų ministerijos duomenimis, valstybės biudžetas negavo apie 380 mln. Lt, teigiamos įtakos turėjo PVM permokos, kurios nuo metų pradžios išaugo 258,1 mln. Lt ir metų pabaigoje sudarė 938,8 mln. Lt, bei nuo metų pradžios 79,3 mln. Lt sumažėjusi (iki 1 155,7 mln. Lt) nepriemoka.

Pajamų iš akcizų gauta 3 341,2 mln. Lt, t. y. 43,2 mln. Lt mažiau nei planuota. Didžiausią 2012 m. pajamų iš akcizų dalį sudaro pajamos už energetinius produktus (53 proc.), palyginti su praėjusiais metais šių pajamų gauta 53,3 mln. Lt daugiau, tačiau sumažėjo akcizo pajamos už variklių benzina ir suskystintas dujas (skirtas automobiliams). Finansų ministerijos duomenimis, tokį mažėjimą lėmė mažesnės šių prekių grupių pardavimo apimtys. Dėl padidėjusių dyzelinių degalų pardavimo apimčių į valstybės biudžetą gauta 96,4 mln. Lt daugiau pajamų nei 2011 m. Pajamos iš akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus sudaro 25,8 proc. akcizų pajamų, 2012 m. šių pajamų gauta 54,9 mln. Lt daugiau nei 2011 m., tam įtakos turėjo augę vynų ir kitų fermentuotų gėrimų, bei etilo alkoholio pardavimai. Palyginti su 2011 m., daugiau akcizo pajamų gauta ir už apdorotą tabaką, tam įtakos turėjo didesni tarifai cigaretėms bei cigarams ir cigarilėms. Šios rūšies pajamos sudaro 20,9 proc. visų akcizų pajamų.

Kitų pajamų (įskaitant pajamas iš sandorių dėl materialiojo ir nematerialiojo turto ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo) gauta 2 131,3 mln. Lt, t. y. 237,1 mln. Lt mažiau nei planuota. Didžiausią šių pajamų dalį (65,3 proc.) sudarė pajamos iš dividendų (521,8 mln. Lt), iš palūkanų už paskolas (506 mln. Lt) ir pajamos už atsitiktines paslaugas (363,9 mln. Lt). Pagrindinės pajamų plano neįvykdymo priežastys – gauta 199,3 mln. Lt mažiau nei planuota (297,5 mln. Lt) pajamų už parduotus taršos leidimus; 99 mln. Lt mažiau Lietuvos banko likutinio pelno; 67,6 mln. Lt mažiau pajamų iš dividendų.

Vertindama 2012 metų valstybės biudžeto projektą Valstybės kontrolė atkreipė dėmesį, kad Aplinkos ministerijos Klimato kaitos specialiosios programos pajamos suplanuotos pernelyg optimistiškai, faktiniai 2012 metų duomenys rodo, kad išsakytos abejonės pasitvirtino.

Viršplaninės biudžeto pajamos. 2012 metų valstybės biudžetas buvo papildytas PM, GPM, palūkanų už paskolas, konsulinio mokesčio, kitų gautinų sumų viršplaninėmis pajamomis.

PM surinkta 1 494,8 mln. Lt, t. y. 267,4 mln. Lt daugiau nei planuota. Finansų ministerijos duomenimis, didesnes, palyginti su 2011 m., šio mokesčio pajamas lėmė mažos avansinio PM

⁴⁴ Be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

įmokos 2011 m., kurių skirtumas sumokėtas 2012 metais. Be to, įmonės deklaravo 16,5 proc. daugiau (palyginti su 2011 m.) mokėtino avansinio PM, kurį, gerėjant lūkesčiams dėl pelningumo, daugiau mokėtojų rinkosi mokėti pagal praėjusių metų veiklos rezultatus. Pagal metines PM deklaracijas už 2011 metus įmonių metinės pajamos išaugo 18 proc., apmokestinamasis pelnas padidėjo 26,6 proc., deklaruota 28,9 proc. daugiau mokėtino PM.

80,2 mln. Lt daugiau nei suplanuota į valstybės biudžetą pervesta ir GPM – 1 542,1 tūkst. Lt. Palyginti su 2011 m., šio mokesčio gauta 6,8 proc. daugiau. GPM pajamos į nacionalinį biudžetą 2012 m. padidėjo ir dėl išaugusio dirbančiųjų skaičiaus (1,5 proc.), padidėjusio vidutinio darbo užmokesčio, taip pat dėl sumažėjusio nedarbo lygio (0,9 proc.).

1.2. Biudžetinių įstaigų pajamos, valstybės biudžeto pajamų dalis ir kitos lėšos, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamos programoms finansuoti

Įstaigos gautas pajamas naudojo pažeisdamos finansinę drausmę – nepervedusios jų į valstybės biudžetą apmokėjo patirtas išlaidas, dėl to į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4,1 mln. Lt, į išlaidas – 2,4 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pradžioje – 0,5 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pabaigoje – 2,2 mln. Lt.

Įstaigos nesilaikė 2012 metų rodiklių įstatymo ir į kitus metus keliamų lėšų apskaičiavimo sąlygų, todėl 14,4 mln. Lt mažiau įmokų pripažinta netekusiomis paskirties ir tokia pat suma apskaičiuoti didesni į 2013 metus keliami lėšų likučiai. Įstaigos programų išlaidoms dengti pirmiausia naudojo ne biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, o valstybės biudžeto asignavimus, tai lėmė 0,7 mln. Lt didesnius į 2013 metus keliamų lėšų likučius.

Bendra nustatytų pažeidimų pajamų srityje suma sudaro 19,2 mln. Lt.

2012 metų rodiklių įstatymo 2 priedėlyje patvirtinta 293,6 mln. Lt biudžetinių įstaigų pajamų įmokų ir 1 627,3 mln. Lt valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti (iš viso 1 920,8 mln. Lt) (7 lentelė).

7 lentelė. Duomenys apie biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, valstybės biudžeto pajamų dalį ir kitas lėšas, skirtas programoms finansuoti

Metai	2011 m.	2012 m.
Įstatymu patvirtinta lėšų suma (mln. Lt)	2 356,6	1 920,8
- iš jų numatyta bendroms biudžeto reikmėms	207,3	126,8
Faktinė lėšų suma (mln. Lt)	2 000,3	1 694,6
- iš jų skirta bendroms biudžeto reikmėms	212,2	111,9
Plano vykdymas (proc.)	84,9%	88,2%
Plano vykdymas +/- (mln. Lt)	-356,3	-226,2

Šaltinis – 2011 ir 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai

Biudžetinių įstaigų gaunamos lėšos – viena iš valstybės biudžeto sričių, kurioje kasmet nustatome planavimo, apskaitos ir naudojimo trūkumų. Praeitais metais atkreipėme Finansų ministerijos dėmesį į skirtingą Biudžeto sandaros įstatymo nuostatų, reglamentuojančių biudžetinių įstaigų gaunamas pajamas, taikymo praktiką. Vadovaujantis teisės aktais einamaisiais metais nepanaudotos biudžetinių įstaigų pajamos (tam tikrais atvejais – tik jų dalis) gali būti keliamos į kitus biudžetinius metus ir naudojamos programoms finansuoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas. Į kitus metus keliamą lėšų dalis turi būti apskaičiuota ne pagal atskiras biudžetines įstaigas (įmokėjusias gautas pajamas), bet pagal asignavimų valdytojo vykdomas programas, tačiau ir 2011 m., ir 2012 m. šių nuostatų ne visuomet buvo laikomasi, o Finansų ministerija tokiai praktikai pritaria.

Pastebėjome tam tikrus biudžetinių įstaigų gaunamų lėšų teisinio reglamentavimo aspektus, kurie praktikoje vertinami subjektyviai. Biudžeto sandaros įstatymas nustato⁴⁵ lėšų šaltinius, iš kurių planuojami asignavimai programoms finansuoti. Tarp įstatyme nurodytų šaltinių yra konkreti valstybės biudžeto arba savivaldybės biudžeto pajamų dalis (kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime) bei biudžetinių įstaigų pajamos. Atkreipėme dėmesį, kad dėl teisinio reglamentavimo tam tikrais atvejais įstaigų gaunamų lėšų priskyrimas vienam iš nurodytų šaltinių yra nevienodas ir subjektyvus. Šis priskyrimas yra labai svarbus, kadangi nuo jo priklauso Biudžeto sandaros įstatymo nuostatų taikymas apskaičiuojant į kitus biudžetinius metus galimą kelti nepanaudotų įmokų likutį. Apie nustatytus teisinio reglamentavimo aspektus ir jų taikymą praktikoje informavome⁴⁶ Finansų ministeriją.

Ne visos gautos pajamos pervestos į valstybės biudžetą, o jomis apmokėtos išlaidos neįskaitytos į panaudotus asignavimus. Biudžeto sandaros įstatyme⁴⁷ nustatyta, kad valstybės biudžetinių įstaigų pajamos priskiriamos valstybės biudžeto pajamoms. Vadovaujantis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis⁴⁸ šios pajamos suplanuojamos kiekvienam valstybės biudžeto asignavimų valdytojui jo paties teikimu. Biudžetinės įstaigos gautas pajamas turi pervesti į asignavimų valdytojo tam tikslui atidarytą sąskaitą, iš kurios nustatyta tvarka ir terminais asignavimų valdytojas jas turi įmokėti į valstybės biudžetą. Atlikdami auditus nustatėme atvejų, kai įstaigos gautas pajamas naudojo pažeisdamos finansinę drausmę – gautų pajamų apskaitą tvarkė ne kaip valstybės biudžeto lėšų, t. y. jomis apmokėjo patirtas išlaidas prieš tai jų nepervedusios į valstybės biudžetą (arba į asignavimų valdytojo sąskaitą, iš kurios būtų įmokamos į valstybės biudžetą).

Nustatyti atvejai

- Nuo 2012 m. **Lietuvos radijo ir televizijos komisijos** vadovas tapo asignavimų valdytoju, kurio vadovaujama įstaiga finansuojama iš valstybės biudžeto asignavimų (biudžetinių įstaigų pajamų). Komisija nesilaikė nustatytos tvarkos, kadangi į valstybės biudžetą nepervedė dalies 2012 m. gautų ir priklausančių pervesti pajamų – 203,3 tūkst. Lt. Komisija minėtų lėšų apskaitą tvarkė ne kaip valstybės biudžeto lėšų, todėl jomis apmokėtų išlaidų (darbo užmokesčio, prekių ir paslaugų įsigijimo, komandiruočių ir kt.) neatskleidė biudžeto vykdymo ataskaitose. Komisijos atsiskaitomojoje sąskaitoje 2012-01-01 buvo likęs ankstesniais laikotarpiais gautų ir nepanaudotų pajamų likutis – 2 038,45 tūkst. Lt, kurių Komisija 2012 m. į valstybės biudžetą nepervedė – juos įmokėjo tik 2013 metais. Dėl nurodytų priežasčių į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 2 241,75 tūkst. Lt, į išlaidas – 203,3 tūkst. Lt, į lėšų likutį metų pabaigoje – 2 038,45 tūkst. Lt.
- **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai** pavaldi įstaiga Vaikų išlaikymo fondo administracija į valstybės biudžetą (į ministerijos surenkamąją sąskaitą) nepervedė 1 627,1 tūkst. Lt gautų pajamų – skolininkų ir pareiškėjų grąžintų lėšų. Administracija gautų pajamų apskaitą tvarkė ne kaip valstybės biudžeto lėšų, o jas panaudojusi išmokoms mokėti pagal Vaikų išlaikymo fondo įstatymą patirtų išlaidų nenurodė biudžeto vykdymo ataskaitose. Dėl nurodytų priežasčių į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 1 627,1 tūkst. Lt, ta pati suma neįskaityta į valstybės biudžeto išlaidas.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 16 d.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013-06-07 raštas Nr. S-(60-2970)-1327 „Dėl biudžetinių įstaigų gaunamų lėšų teisinio reglamentavimo“.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 13 str. 1 d.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 24 p., 51 p.

- **Sveikatos apsaugos ministerijai** pavaldus Ekstremalių sveikatai situacijų centras 198,1 tūkst. Lt pajamų, gautų už parduotus valstybės rezervo materialinius išteklius, nepervedė į ministerijos sąskaitą iš kurios būtų įmokėtos į valstybės biudžetą. Centras gautas pajamas naudojo pažeisdamas finansinę drausmę, lėšų už parduotas valstybės rezervo atsargas likutis 2012-01-01 sudarė 508,1 tūkst. Lt, lėšų likutis 2012-12-31 – 139,6 tūkst. Lt, per 2012 m. valstybės rezervo atsargoms atnaujinti panaudota 566,6 tūkst. Lt. Dėl nurodytų priežasčių į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 198,1 tūkst. Lt, į išlaidas – 566,6 tūkst. Lt, į lėšų likutį metų pradžioje – 508,1 tūkst. Lt, į lėšų likutį metų pabaigoje – 139,6 tūkst. Lt. Analogiški pažeidimai buvo nustatyti ir atliekant 2011 m. auditą.

Dėl pavyzdžiuose išvardytų priežasčių į 2012 metų valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4,1 mln. Lt, į išlaidas – 2,4 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pradžioje – 0,5 mln. Lt, į valstybės biudžeto lėšų likutį metų pabaigoje – 2,2 mln. Lt.

Neteisingai apskaičiuotos netekusios paskirties įmokos ir atitinkamai į kitus metus keliamos lėšos. Biudžeto sandaros įstatyme⁴⁹ nustatyti programų finansavimo šaltiniai ir, atsižvelgiant į jų prigimtį, nustatytos skirtingos šių lėšų naudojimo ir jų nepanaudotų likučių perkėlimo į kitus biudžetinius metus sąlygos. Nepanaudotų įmokų likučiai, kurie vadovaujantis teisės aktais negali būti keliami ir naudojami kitais biudžetiniais metais, prilyginami netekusioms paskirties įmokoms ir lieka valstybės biudžete bendroms biudžeto reikmėms. Tam tikrų lėšų skyrimo bendroms biudžeto reikmėms sąlygos nustatytos ir 2012 metų rodiklių įstatymo 2 priedėlyje. Nustatėme atvejų, kai nepanaudotų įmokų likučiai, kuriuos numatoma kelti ir naudoti 2013 m., apskaičiuoti nesilaikant teisės akto, todėl yra didesni negu jiems leistinas dydis, o netekusios paskirties įmokos yra atitinkamai mažesnės.

Nustatyti atvejai

- 2012 metų rodiklių įstatyme iš **Susisiekimo ministerijos** Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programai suplanuotų lėšų (1 204 254 tūkst. Lt), kurias sudaro atskaitymai nuo akcizų ir transporto priemonių mokesčiai, bendroms biudžeto reikmėms buvo numatyta skirti 126 762 tūkst. Lt. Nepasitvirtinus pajamų surinkimo prognozėms, t. y. įvertinus faktinius mokesčių surinkimo duomenis, skiriamų lėšų dalis turėjo būti proporcingai sumažinta – atskaitymai programai iki 1 146 945,52 tūkst. Lt, iš jos bendroms biudžeto reikmėms – iki 120 773,37 tūkst. Lt. Faktiškai bendroms biudžeto reikmėms skirta 108 171,3 tūkst. Lt, t. y. 12 602,1 tūkst. Lt mažiau, negu priklausė pagal 2012 metų rodiklių įstatymą. Dėl šios priežasties ministerijos biudžeto vykdymo ataskaitoje Nr. 5 neteisingai apskaičiuotas į 2013 metus keliamas minėtos programos nepanaudotų įmokų likutis (3 092,7 tūkst. Lt).
- **Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija** į 2013 metus keliamą nepanaudotų pajamų įmokų likutį⁵⁰ apskaičiavo nesilaikydama Biudžeto sandaros įstatymu, todėl šis likutis yra 1 824,82 tūkst. Lt didesnis negu teisės aktais leistinas dydis. Komisijai rekomendavome⁵¹ 2012 metais nepanaudotų pajamų įmokų dalį (1 824,82 tūkst. Lt) įvertinti kaip nekeliamą lėšų likutį (netekusias paskirties įmokas) ir palikti valstybės biudžete bendroms reikmėms.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 16 d., 14 str.

⁵⁰ Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio formoje Nr. 5 nurodytas 3 713,5 mln. Lt naudotinas įmokų likutis 2013 m.

⁵¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013-07-15 raštas Nr. S-(60-2970)-1703 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

Dėl išvardytų priežasčių 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje⁵² nurodytos 14,4 mln. Lt mažesnės (nurodyta 111,9 mln. Lt) netekusios paskirties įmokos ir atitinkamai didesni į 2013 metus keliami nepanaudotų įmokų likučiai.

Lėšų likučių, kurie keliami į 2013 metus, dydžiui turėjo įtakos ir tai, ar asignavimų valdytojai laikėsi teisės aktuose nustatyto lėšų naudojimo programoms finansuoti eiliškumo. Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁵³ ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės⁵⁴ einamaisiais biudžetinėmis metais finansuojant programas pirmiausia turi būti naudojamos įmokėtos į valstybės biudžetą biudžetinių įstaigų pajamos (įskaitant ankstesniais metais nepanaudotus jų likučius ir viršplanines pajamas), o tik po to naudojamos kitos asignavimų valdytojui patvirtintos valstybės biudžeto lėšos. Siekiant, kad asignavimų valdytojai praktikoje lengviau galėtų įgyventi šias teisės aktų nuostatas, praeito audito metu Finansų ministerijai rekomendavome inicijuoti teisės aktų pakeitimus taip, kad apskaitoje metų pabaigoje būtų galima atlikti programų finansavimo šaltinius koreguojančius įrašus, tačiau šiam siūlymui Finansų ministerija nepritarė.

Finansų ministerijos komentaras⁵⁵

Manome, kad pakanka teisės aktų, reglamentuojančių biudžetinių įstaigų pajamų įmokų naudojimą programoms finansuoti, ir asignavimų valdytojai privalo jų laikytis. Ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys registruojami ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, todėl metams pasibaigus netikslinga ir klaidinga būtų pakeisti ūkinių įvykių registraciją, apskaitos registrus ir koreguoti programų finansavimo šaltinius.

Valstybės kontrolės atsakas į komentarą

Pažymime, kad teikta rekomendacija siekė supaprastinti Biudžeto sandaros įstatymo praktinį taikymą ir taip išvengti kasmetinių lėšų naudojimo pažeidimų, taip pat mažesnių į kitus biudžetinius metus keliamų nepanaudotų pajamų įmokų. Visoms (nepriklausomai nuo įmokėjimo laikotarpio) per metus į valstybės biudžetą įmokėtoms biudžetinių įstaigų pajamoms (įskaitant ir iš ankstesnių metų perkeltus likučius) turi būti taikomas Biudžeto sandaros įstatymas, t. y. finansuojant programas jos turėtų būti naudojamos pirmiausia. Tačiau ne visais atvejais, net ir sąžiningai to siekdam, asignavimų valdytojai pajėgia laikytis minėto reikalavimo (pvz. kai pajamos įmokamos metų pabaigoje, arba kai lėšų programai finansuoti prireikia dar pajamų nesusigrąžinus iš biudžeto), todėl neišvengiamai pažeidžia teisės aktus. Valstybės kontrolės pasiūlytais pakeitimais nebūtų keičiama pati ūkinė operacija – programos finansavimas, o tik koreguojamas programos finansavimo šaltinis.

Taigi ir šiais metais nustatėme atvejų, kai asignavimų valdytojai nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir programoms finansuoti pirmiausia panaudojo ne pajamų įmokas, o valstybės biudžeto asignavimus – 0,7 mln. Lt⁵⁶. Jeigu būtų laikytasi nustatyto lėšų naudojimo eiliškumo, 2012 metais

⁵² Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 10 „Perkeltų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą, nurodytų Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 ir 2 punktuose, skirtų programoms finansuoti 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita“.

⁵³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 32 str. 5 d.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 55 p.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013-07-31 raštas Nr. ((3.1-02)-5K-1224071)-6K-1306667 „Dėl Valstybės kontrolės siūlymų, pateiktų Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2011 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio“.

⁵⁶ Iš jų: 595,4 tūkst. Lt – Vidaus reikalų ministerija (pavaldi įstaiga Gyventojų registro tarnyba), 91,8 tūkst. Lt – Finansų ministerija (pavaldi įstaiga Muitinės departamentas).

netekusios paskirties įmokos būtų 0,7 mln. Lt didesnės, o į 2013 metus keliami lėšų likučiai atitinkamai mažesni.

2. VALSTYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDOS

2012 m. panaudota 24 370,5 mln. Lt (93 proc.) valstybės biudžeto asignavimų, tačiau į šią sumą neįskaityta 26,1 mln. Lt valstybės biudžete nesuplanuotų, bet faktiškai patirtų valstybės biudžeto išlaidų, kurios apmokėtos tiesiogiai iš skolintų lėšų.

Iš visų 2012 m. panaudotų valstybės biudžeto asignavimų 63,4 mln. Lt (0,3 proc.) institucijos/ įstaigos panaudojo pažeisdamos teisės aktus.

2012 m. valstybės biudžete buvo numatyta 25 755,4 mln. Lt asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti, lapkričio mėnesį pakeitus⁵⁷ biudžetą asignavimai padidinti 42,1 mln. Lt – iki 25 797,5 mln. Lt (žr. 8 lentelę). Pagrindinės priežastys, lėmusios 2012 metų valstybės biudžeto pakeitimais:

- papildomų lėšų poreikis finansuoti valstybės priskirtą funkciją savivaldybėse;
- papildomų lėšų poreikis valstybinėms pareigūnų ir teisėjų pensijoms išmokėti;
- siekis, kaip įmanoma labiau sumažinti asignavimų valdytojų kreditinius įsipareigojimus metų pabaigoje;
- suteikti Finansų ministerijai teisę skolintis valstybės vardu Lietuvos Respublikos kapitalo Europos investicijų banke (EIB) padidinimui.

8 lentelė. Valstybės biudžeto rodikliai

Finansiniai rodikliai	Duomenys, mln. Lt			
	2012 m. biudžetas (pirminis planas)	2012 m. Biudžetas (patikslintas planas)	2012 m. vykdymas	2011 m. vykdymas
Bendra asignavimų suma	25 755,4	25 797,5	24 370,5	25 046,2
iš jų:				
išlaidoms	24 871,9	24 922,0	23 458,5	24 067,9
<i>iš jų darbo užmokesčiui</i>	2 868,6	2 871,1	3 215,8	3 269,7
turtui įsigyti	883,5	875,4	912,0	978,4
Pajamos	25 147,4	25 147,4	24 226,0	22 287,4
Pajamų ir asignavimų skirtumas	-608,0	-650,1	-144,5	-2 758,8

Šaltinis – 2011 ir 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, 2012 metų rodiklių įstatymas

2012 metų rodiklių įstatymu patvirtintas (įvertinus ir pakeitimą) valstybės biudžeto asignavimų planas, atsižvelgiant į teisės aktuose numatytus atvejus (dėl gautų viršplaninių pajamų, dėl perkeltų ankstesniais metais nepanaudotų pajamų įmokų ir asignavimų ir kt.), metų laikotarpiu buvo padidintas 416,3 mln. Lt iki 26 213,8 mln. Lt, iš jų per 2012 metus panaudota 24 370,5 mln. Lt. Institucijos ir įstaigos panaudojo 93 proc. joms priklausiusių asignavimų, o metų pabaigoje nepanaudoti asignavimai sudarė 1 843,3 mln. Lt.

2012 m. panaudota 675,7 mln. Lt mažiau valstybės biudžeto asignavimų nei 2011 m., ir 144,5 mln. Lt daugiau, palyginti su 2012 m. gautomis pajamomis. Asignavimų struktūra, palyginti su ankstesniais metais, nepasikeitė – iš visų panaudotų asignavimų asignavimai išlaidoms sudarė 96,3 proc., turtui įsigyti – 3,7 proc. Darbo užmokesčiui panaudoti asignavimai sudarė 13,2 proc. visų panaudotų asignavimų.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 1, 2, 4 ir 13 straipsnių ir 1, 3, 4 ir 10 priedėlių pakeitimo įstatymas, 2012-11-27 Nr. XII-17.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu⁵⁸ valstybės biudžete sudaromas Vyriausybės rezervas, kuris turi būti ne didesnis kaip 1 proc. patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų. 2012 metų rodiklių įstatymu buvo nustatytas Vyriausybės rezervo dydis – 3 897 tūkst. Lt (0,015 proc. patvirtintų asignavimų), pakeitus biudžetą jis sumažintas iki 1 097 tūkst. Lt (0,005 proc. patvirtintų asignavimų). Iš suplanuotų asignavimų Vyriausybė, vadovaudamasi Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklėmis⁵⁹, paskirstė 888,2 tūkst. Lt, iš kurių institucijos ir įstaigos panaudojo 863,3 tūkst. Lt. Netinkamo Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo atvejų nenustatėme. Daugiausia lėšų (602,8 tūkst. Lt) skirta iš Lietuvos valstybės teismo priteistoms sumoms išmokėti, likusios lėšos skirtos ekstremaliosios situacijos padariniams šalinti, žymių ir nusipelnusių žmonių laidotuvėms. Finansinių (teisėtumo) auditų metu pažeidimų, naudojant Vyriausybės rezervo lėšas, nenustatėme.

2.1. Išlaidos, apmokėtos tiesiogiai iš skolintų lėšų

26,1 mln. Lt valstybės biudžete nenumatytų išlaidų apmokėta tiesiogiai iš skolintų lėšų, neperskirsčius jų per valstybės biudžetą, todėl šios išlaidos neįskaitytos į 2012 m. panaudotus valstybės biudžeto asignavimus. Dėl šios priežasties 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas nesilaikant Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo – jame nurodytos ne visos valstybės biudžeto išlaidos.

2012 m. lapkričio mėnesį Vyriausybė pritarė⁶⁰ Lietuvos Respublikos kapitalo Europos investicijų banke padidinimui 15 146 000 eurų. Tikslinant 2012 metų valstybės biudžetą Finansų ministerijai suteikta teisė skolintis valstybės vardu banko kapitalo padidinimo daliai apmokėti. 2012 m. gruodžio 31 d. finansų ministro įsakymu Nr. 1K-459 minėtam tikslui pasiskolinta ir tiesiogiai iš valstybės išdo sąskaitos sumokėta pirmoji Lietuvos įnašo į EIB kapitalo padidinimą dalis – 7 573 000 eurų (26 148,1 tūkst. Lt). Finansų ministerija (kaip asignavimų valdytoja) buhalterinėje apskaitoje užregistravo investiciją į tarptautinę organizaciją, t. y. 26 148,1 tūkst. Lt padidino savo valdomą finansinį turtą. Pažymėtina, kad šios valstybės biudžeto išlaidos neperskirstytos per valstybės biudžetą – jos nebuvo suplanuotos Finansų ministerijos asignavimuose ir patvirtintos 2012 metų rodiklių įstatyme, nei Finansų ministerijos, nei valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose jos neįskaitytos į 2012 m. panaudotus asignavimus.

Vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁶¹, valstybės konsoliduotose biudžeto vykdymo ataskaitose turi būti parodytos visos valstybės biudžeto pajamos ir išlaidos, tačiau dėl išvardytų priežasčių 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas nesilaikant nustatytos tvarkos – į panaudotus asignavimus neįskaityta 26 148,1 tūkst. Lt.

Valstybės kontrolė jau ne kartą (taip pat ir vertindama 2013 metų valstybės biudžeto projektą) yra konstatavusi, kad valstybės biudžeto asignavimuose turėtų būti suplanuotos visos valstybės biudžeto išlaidos – tik tada valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos rodys tikrą ir teisingą valstybės biudžeto vykdymo būklę.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 15 str.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-03-02 nutarimas Nr. 277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-11-14 nutarimas Nr. 1359 „Dėl Lietuvos Respublikos kapitalo Europos investicijų banke didinimo“.

⁶¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 22 str. 4 d.

2.2. Valstybės kapitalo investicijos

Faktiškai valstybės kapitalo investicijoms 2012 m. panaudota 17,8 mln. Lt daugiau lėšų, nei nurodyta Valstybės investicijų programos vykdymo ataskaitoje (3 975,3 mln. Lt). Valstybės kapitalo investicijoms, kurios nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą, 2012 m. panaudota 16,1 mln. Lt valstybės biudžeto ir 1,7 mln. Lt Privatizavimo fondo lėšų.

2012 m. Vyriausybės priimti sprendimai dėl Privatizavimo fondo lėšų programų, kurių įgyvendinimas atitinka valstybės kapitalo investicijų tikslus, finansavimo, prieštarauja 2012 metų rodiklių įstatymui, kuriame patvirtintai Valstybės investicijų 2012–2014 metų programai Privatizavimo fondo lėšų šaltinis nenumatytas.

2012 metų rodiklių įstatyme Valstybės investicijų 2012–2014 metų programos įgyvendinimui buvo patvirtinta 4 303,8 mln. Lt iš dviejų finansavimo šaltinių – valstybės biudžeto lėšų (4 280,8 mln. Lt) ir valstybės garantuojamų paskolų (23,0 mln. Lt). Palyginti su 2011 metais minėtam tikslui skirta 12 proc. daugiau lėšų. Ministerijos ir įstaigos, kurių vadovai yra asignavimų valdytojai, įgyvendindami jiems Vyriausybės suteiktas⁶² teises, paskirstė ir patvirtino Valstybės investicijų 2012–2014 metų programoje numatytas 2012 metų kapitalo investicijas savo valdymo srities valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių institucijoms, kitiems subjektams ir investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms). Dėl teisės aktuose numatytų atvejų valstybės kapitalo investicijoms skiriamų valstybės biudžeto asignavimų planas padidintas 171,1 mln. Lt – iki 4 451,9 mln. Lt (9 lentelė).

9 lentelė. Valstybės investicijų 2012–2014 metų programos vykdymas

Eil. Nr.	2012 m. duomenys	Iš viso	Iš jų valstybės biudžeto asignavimai
		Suma (mln. Lt)	
1.	Patvirtinta įstatymu ⁶³	4 303,8	4 280,8
2.	Patikslintas planas	4 474,9	4 451,9
3.	Vykdytas	3 975,3	3 975,3
4.	Įvykdymas nuo patikslinto plano (proc.)	89	89,3

Šaltinis – 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

Valstybės investicijų programos vykdymo 2012-12-31 ataskaitos⁶⁴ duomenimis, valstybės kapitalo investicijoms 2012 m. panaudota 3 975,3 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, tai sudaro 16,3 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų.

Valstybės investicijos neįtrauktos į Valstybės investicijų programą. Vadovaujantis Investicijų įstatymu⁶⁵, valstybės kapitalo investicijos – valstybės poreikiams tenkinti skirtos investicijos (finansuojamos nacionalinio biudžeto, valstybės (savivaldybių) fondų lėšomis, Lietuvos valstybės (savivaldybių) vardu gautomis paskolomis, valstybės (savivaldybių) įmonių lėšomis ir kitu valstybės (savivaldybių) turtu bei valstybės (savivaldybių) suteikiamomis paskolų garantijomis), kurių metu sukuriamas arba įsigijamas ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas arba padidinama jo vertė. Minėtas įstatymas nurodo, kad valstybės investicijų politika formuojama Valstybės investicijų programoje, kurią tvirtina Seimas. Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarką reglamentuoja

⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-01-18 nutarimas Nr. 58 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą“, 1.2 ir 1.3 p.

⁶³ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2011-12-20 Nr. XI-1823 (su pakeitimais), 10 priedėlis.

⁶⁴ 2012 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 13.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999-07-07 Nr. VIII-1312 (su pakeitimais ir papildymais), 3 str. 3 d. 1 p., 4 d. 1 p. ir 14 str.

Vyriausybės patvirtintos taisyklės⁶⁶. Seimo tvirtinamoje Valstybės investicijų programoje turi būti patvirtintos visos lėšos, numatytos valstybės remiamų programų investicijų projektams įgyvendinti ir nurodyti jų finansavimo šaltiniai. Auditų metu nustatėme atvejų, kai valstybės biudžeto ir Privatizavimo fondo lėšos panaudotos valstybės kapitalo investicijoms, neįtrauktoms į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą.

Valstybės biudžeto lėšomis finansuotos investicijos

- **Kultūros ministerija** 2012 m. vykdė paveldotvarkos programą, pagal kurią buvo atliekami kultūros paveldo objektų, kurių valdytojai yra viešojo sektoriaus subjektai, tvarkybos darbai. Vykdam šią programą valstybės kapitalo investicijoms panaudotos lėšos (3 094 tūkst. Lt.) nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą.
- **Socialinės apsaugos ir darbo ministerija** nuo 2012 m. pradėjo vykdyti Specialiąją valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programą, kurios viena iš priemonių – „Laiku pervesti asignavimus savivaldybių socialinio būsto plėtrai“. Vykdam šią priemonę 12 982,9 tūkst. Lt panaudota valstybės kapitalo investicijoms (socialinio būsto įsigijimui), tačiau jos nebuvo įtrauktos į Valstybės investicijų 2012–2014 metų programą. Pažymėtina, kad minėtos lėšos iš esmės atitinka valstybės biudžeto specialiąsias tikslines dotacijas savivaldybių biudžetams, tačiau 2012 m. biudžete jos nepriskirtos dotacijoms.

Vyriausybė, paskirstydama⁶⁷ 10 970,5 tūkst. Lt Privatizavimo fondo lėšų Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti, iš jų 2 032,6 tūkst. Lt skyrė tikslams, kurie atitinka valstybės kapitalo investicijų tikslus, nors toks finansavimo šaltinis nebuvo patvirtintas Valstybės investicijų 2012–2014 metų programoje. Iš skirtų lėšų valstybės investicijoms 2012 m. panaudota 1 713,5 tūkst. Lt (10 lentelė).

⁶⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (2011-02-23 nutarimo Nr. 205 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-03-14 nutarimas Nr. 279 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų dalies paskirstymo“ (su pakeitimais ir papildymais).

10 lentelė. Privatizavimo fondo lėšos, skirtos Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti

Įstaiga, kurios vadovas yra asignavimų valdytojas / Programos pavadinimas	Lėšų suma (tūkst. Lt)		
	Iš viso	Iš jų valstybės kapitalo investicijoms (skirta)	Iš jų valstybės kapitalo investicijoms (panaudota)
Švietimo ir mokslo ministerija:			
– Švietimo įstaigų modernizavimo programa;	872,6	872,6	557,4
– Lietuviškų mokyklų Lenkijoje mokymo sąlygų gerinimo programa;	229,9	-	-
– 2012 metų Lietuvos moksleivių dainų šventės „Mūsų vardas – Lietuva“ rėmimo programa;	3 000	-	-
– Įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programą, infrastruktūros gerinimo 2012 metų programa.	460	460	456,1
Kultūros ministerija:			
– Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programa;	1 500	-	-
– Palangos kurhauzo pastato (mūrinės dalies) restauravimo ir pritaikymo viešajai kultūrinei paskirčiai programa.	700	700	700
Ūkio ministerija:			
– Viešojo ir privataus sektorių partnerystės skatinimo 2010–2012 metų programa.	278	-	-
Vyriausioji rinkimų komisija:			
– 2012 metų referendumo dėl naujos atominės elektrinės statybos Lietuvos Respublikoje išlaidų apmokėjimo programa.	1 930	-	-
Finansų ministerija:			
– Kasos aparatų įsigijimo išlaidų kompensavimo gyventojams 2012 metų programa.	2 000	-	-
Iš viso	10 970,5	2 032,6	1 713,5

Šaltinis – audituotų subjektų apskaitos duomenys

Vyriausybės 2012 m. priimti sprendimai dėl Privatizavimo fondo lėšų skyrimo programų, kurių įgyvendinimas atitinka valstybės kapitalo investicijų tikslus, finansavimui prieštarauja 2012 metų rodiklių įstatymui, kuriame patvirtintai Valstybės investicijų 2012–2014 metų programai Privatizavimo fondo lėšų šaltinis nenumatytas.

Tokia ydinga praktika, kai Privatizavimo fondo lėšos naudojamos valstybės investicijoms, kurioms finansavimas iš šio šaltinio nenumatytas Seimo patvirtintoje Valstybės investicijų programoje, egzistuoja jau daugelį metų. Į tai jau esame atkreipę dėmesį ankstesnių auditų metu, vertindami lėšų valstybės kapitalo investicijoms planavimą ir naudojimą, taip pat šiame informavę⁶⁸ Vyriausybę ir Finansų ministeriją. Vyriausybei metų laikotarpiu nusprendus skirti Privatizavimo fondo lėšų Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti, kai iš šių lėšų numatoma sukurti, įsigyti ilgalaikį materialųjį ar nematerialųjį turtą arba padidinti jo vertę, kartu turėtų būti inicijuojamas Valstybės investicijų programos pakeitimas, t. y. į ją įtraukiamas papildomas finansavimo šaltinis. Toks veiksmų algoritmas užtikrintų, kad visi valstybės kapitalo investicijų finansavimo šaltiniai būtų patvirtinti Valstybės investicijų programoje ir atitinkamai atskleisti ataskaitose apie šios programos vykdymą.

Finansų ministerijos komentaras⁶⁹

Valstybės kontrolės siūlymo per metus tikslinti Valstybės investicijų programą, t. y. kas kartą, kai numatoma skirti Privatizavimo fondo lėšų Vyriausybės patvirtintai programai įgyvendinti (kai iš šių lėšų numatoma sukurti, įsigyti ilgalaikį materialųjį ar nematerialųjį turtą arba padidinti jo

⁶⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013-07-01 raštas Nr. S-(60-2970)-1496 „Dėl lėšų valstybės kapitalo investicijoms planavimo, skyrimo ir atskleidimo“.

⁶⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013-07-17 raštas Nr. ((2.10-03)-5K-1314802-1314728)-6K-1306296 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų skyrimo valstybės kapitalo investicijoms“.

vertę), teikti Seimui Valstybės investicijų programos pakeitimą kartu rengiant Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimo projektą, įgyvendinimas yra sudėtingas procesas, kuriam reikia daug išteklių. Todėl tais atvejais, kai valstybės investicijos būtų finansuojamos iš Privatizavimo fondo lėšų, atitinkamų metų valstybės investicijų iš visų šaltinių, tarp jų ir iš Privatizavimo fondo, ataskaitoje (teikiant valstybės biudžeto vykdymo apyskaitą) bus atskleistos ir sumos, pervestos iš Privatizavimo fondo.

2012 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje atskleista ne visa informacija apie 2012 metais skirtas ir panaudotas lėšas valstybės remiamų programų investiciniams projektams įgyvendinti. Ne visa informacija apie 2012 metų valstybės investicijas atskleista ir Finansų ministerijos interneto svetainėje, kurioje, vadovaujantis Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių 39 p., ministerija turi skelbti apibendrintus duomenis apie lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, naudojimą.

2.3. Valstybės biudžeto asignavimų naudojimo pažeidimai

63,4 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų institucijos/ įstaigos panaudojo pažeisdamos teisės aktų reikalavimus.

Atlikdami finansinius (teisėtumo) auditus valstybės institucijose / įstaigose ir savivaldybėse vertinome valstybės biudžeto lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jomis teisėtumą. Nustatėme, kad 63,4 mln. Lt 2012 m. valstybės biudžeto asignavimų buvo panaudota pažeidžiant teisės aktus:

- 28,5 mln. Lt⁷⁰ valstybės biudžeto lėšų panaudota pažeidžiant lėšų skyrimą reglamentuojančius teisės aktus, panaudota ne pagal paskirtį, neužtikrintas lėšų naudojimo teisėtumas ir ekonomiškumas;
- Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai:
 - už 23,4 mln. Lt⁷¹ įsigyta prekių / paslaugų, neteisingai taikant ir (ar) pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas: pažeidžiant skaidrumo ir lygiateisiškumo principus; pasirinkus netinkamą pirkimo būdą; išskaidžius pirkimus; nesilaikant supaprastintų pirkimų tvarkos; nepasiekus tikslo – sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti prekes, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas ir kt.;
 - už 2,9 mln. Lt⁷² įsigyta prekių / paslaugų netaikant nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme nurodyto pirkimo būdo.
- 4,0 mln. Lt⁷³ lėšų panaudota nesilaikant Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių reikalavimų (turtas įsigytas neparengus investicijų projektų);

⁷⁰ Iš jų: 12,7 mln. Lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; 5,9 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija; 4,3 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija; 1,5 mln. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija; 1,1 mln. Lt – Užsienio reikalų ministerija; 0,2 mln. Lt – Kauno technologijos universitetas; po 0,1 mln. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija ir Aplinkos ministerija.

⁷¹ Iš jų: 8,1 mln. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija 4,6 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija; 2,1 mln. Lt – Kūno kultūros ir sporto departamentas; po 2,0 mln. Lt – Susisiekimo ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija (iš jų 1,9 mln. Lt savivaldybės); 1,1 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija; 0,9 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija; 0,8 mln. Lt – Kultūros ministerija 0,7 mln. Lt – Teisingumo ministerija; 0,4 mln. Lt – Kauno technologijos universitetas; 0,4 mln. Lt – Vilniaus universitetas; 0,3 mln. Lt – Užsienio reikalų ministerija.

⁷² Iš jų: 1,5 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija; 0,7 mln. Lt – Kultūros ministerija (savivaldybės); 0,4 mln. Lt – Teisingumo ministerija; 0,1 mln. Lt Užsienio reikalų ministerija; 0,2 mln. Lt – kitos įstaigos.

⁷³ Susisiekimo ministerija ir jai pavaldi įstaiga Lietuvos automobilių kelių direkcija.

- 3,1 mln. Lt⁷⁴ 2012 m. asignavimų panaudota pažeidžiant finansinę drausmę – be pagrindžiančių dokumentų apmokėtos ateinančių metų išlaidos (avansiniai mokėjimai už nesuteiktas komunalines ir kitas paslaugas, avansiniai mokesčių mokėjimai ir kt.);
- 1,0 mln. Lt⁷⁵ panaudota nesilaikant darbo užmokesčio ir kitų išmokų mokėjimą reglamentuojančių teisės aktų: skirti ir išmokėti didesni, nei leistini, arba nepagrįstai skirti ir išmokėti priedai, priemokos bei vienkartinės pinigines išmokos; nustatyti didesni atlyginimų koeficientai; neteisingai skaičiuotas vidutinis darbo užmokestis ir kt.;
- 0,6 mln. Lt⁷⁶ padaryta žala valstybės biudžetui.

Šie auditų metu nustatyti asignavimų naudojimo pažeidimai daro įtaką 2012 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumui.

Dėl nustatytų teisės aktų pažeidimų audituojamiems subjektams pasiūlyta tobulinti vidaus kontrolės sistemas, grąžinti lėšas į valstybės biudžetą. Kai kuriais atvejais priimti valstybės kontrolieriaus (kontrolieriaus pavaduotojų) sprendimai, kuriuose įpareigota įstatymų nustatyta tvarka traukti pažeidimus padariusius asmenis tarnybos ar drausminėn atsakomybėn. Teisėsaugos institucijoms perduoti trijų, kitoms viešojo administravimo institucijoms – devynių auditų rezultatai.

⁷⁴ Iš jų: 1,4 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija (pavaldi įstaiga Lietuvos kariuomenė); 1 mln. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija; 0,4 mln. Lt – Vilniaus universitetas; 0,3 mln. Lt – kitos įstaigos.

⁷⁵ Iš jų: po 0,2 mln. Lt – Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija ir Kūno kultūros ir sporto departamentas; po 0,1 mln. Lt Krašto apsaugos ministerija ir Vidaus reikalų ministerija; 0,2 mln. Lt – kitos įstaigos.

⁷⁶ Iš jų: 226 tūkst. Lt – Žemės ūkio ministerija; 143 tūkst. Lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; 95 tūkst. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija; 73 tūkst. Lt – Ūkio ministerija; 14 tūkst. Lt – Aplinkos ministerija; 3 tūkst. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija.

IV DALIS. ANKSTESNIŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Valstybės kontrolė Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, Valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo⁷⁷ pateikė rekomendacijas Vyriausybei ir Finansų ministerijai. Seimas 2012-11-13 nutarimu Nr. XI-2416⁷⁸ pasiūlė Vyriausybei ir Finansų ministerijai priimti sprendimus pagal Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas ir pateikti informaciją apie šių rekomendacijų įgyvendinimą.

Dalį rekomendacijų Vyriausybė ir Finansų ministerija įgyvendino arba ėmėsi priemonių joms įgyvendinti, tačiau į dalį jų nusprendė neatsižvelgti. Pateikiame informaciją apie Valstybės kontrolės pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą (11 lentelė).

11 lentelė. Informacija apie rekomendacijų įgyvendinimą

Rekomendacijos Lietuvos Respublikos Vyriausybei	
Rekomendacija	Įgyvendinimas
1. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nustatant, kad už Teisingumo ministerijai pavaldžios Centrinės hipotekos įstaigos (ir jos filialų) asmenims teikiamas paslaugas būtų imama valstybės rinkliava, o ne Vyriausybės nustatytas atlyginimas, kuris prilyginamas biudžetinių įstaigų pajamoms.	<i>Teisingumo ministerijos informacija</i> Pasiūlymas apsvarstytas Vyriausybės 2013-06-10 pasitarime. Atsižvelgiant į teisingumo ministro pateiktą informaciją dėl Centrinės hipotekos įstaigos tvarkomų valstybės registrų efektyvaus funkcionavimo, pagrįsto šiuo metu nustatyta finansavimo tvarka, taip pat į tai, kad siūlomam finansavimo modeliui pakeisti gali prireikti papildomų valstybės biudžeto sąnaudų, pritarta nuostatai, kad inicijuoti teisės aktų pakeitimus šiuo metu yra netikslinga. <i>Rekomendacija atmesta.</i>
2. Atleidimą nuo bendrosios dotacijos kompensacijos mokėjimo (savivaldybei neįvykdžius pajamų plano) reglamentuoti atskirai nuo savivaldybių negautų pajamų kompensavimo.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Atsižvelgdami į tai, kad Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas nenumato bendrosios dotacijos kompensacijos grąžinimo iš savivaldybių biudžetų į valstybės biudžetą, į šią Valstybės kontrolės rekomendaciją atsižvelgsime teikdami pasiūlymus Vyriausybei rengdami 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir kartu teikdami Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo pakeitimus. <i>Rekomendacija vykdoma.</i>
Rekomendacijos Finansų ministerijai	
1. PVM permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklėse nustatyti terminus (periodiškumą), kuriais vadovaujantis turėtų būti sudaromi pirminiai mokesčių mokėtojų, kuriems jų sukauptą permoką (skirtumą) būtų galima grąžinti be atskiro prašymo, sąrašai. Taip pat nustatyti terminus, per kuriuos turi būti atliktas mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo)	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko 2013-02-06 įsakymu Nr. VA-11 pakeistos ir išdėstytos nauja redakcija Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2004-12-07 įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo)“ patvirtintos Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklės. VMI prie FM viršininko 2013-07-04 įsakymu Nr. V-251

⁷⁷ Valstybės kontrolės 2012-09-24 išvada Nr. FA-P-60-13-58.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 2012-11-13 nutarimas Nr. XI-2416 „Dėl Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio“, 2 str.

<p>vertinimas ir priimtas teigiamas arba neigiamas sprendimas dėl permokos (skirtumo) grąžinimo.</p>	<p>patvirtintos Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų, kuriems pridėtinės vertės mokesčio skirtumas gali būti grąžinamas be atskiro mokesčių mokėtojo prašymo, sąrašo sudarymo taisyklės. <i>Rekomendacija įgyvendinta.</i></p>
<p>2. Tikslinti Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisykles – patikslinti valstybės biudžeto vykdyto ataskaitų rinkinio sudėtį ir reglamentuoti informacijos, privalomos pateikti šio rinkinio ataskaitose, kiekį ir turinį.</p>	<p><i>Finansų ministerijos informacija</i> Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013-02-14 įsakymu Nr. 1K-066 pakeistas 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdyto ataskaitų“ – patvirtintos naujos ar patikslintos jau buvusios valstybės biudžeto vykdyto ataskaitų formos, taip pat patikslintos Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės. Taisyklės papildytos atskiru skyriumi, kuriame reglamentuota valstybės išteklių fondų lėšų sąmatos vykdyto ataskaitų rengimo tvarka. Taisyklėse taip pat nurodyta, kokie rodikliai ir duomenys įrašomi ataskaitų rinkinių atskirų ataskaitų formų skiltyse. <i>Rekomendacija įgyvendinta.</i></p>
<p>3. Siekiant, kad asignavimų valdytojai praktikoje lengviau galėtų įgyvendinti teisės aktų nuostatas dėl lėšų naudojimo programoms finansuoti eiliškumo (kai pirmiausia turi būti naudojamos biudžetinių įstaigų pajamos) bei nepanaudotų įmokų likučių, kuriuos galima kelti ir naudoti kitais biudžetiniais metais, teisingo apskaičiavimo, siūlome inicijuoti teisės aktų pakeitimus taip, kad Valstybės išdo ir biudžetinių įstaigų apskaitoje metų pabaigoje būtų galima atlikti įrašus, kuriais būtų koreguojami atitinkamų programų išlaidų finansavimo šaltiniai – programų išlaidos pirmiausia būtų dengiamos biudžetinių įstaigų pajamų įmokomis, o likusi išlaidų dalis būtų padengta valstybės biudžeto asignavimais.</p>	<p><i>Finansų ministerijos informacija</i> Pagal Biudžeto sandaros įstatymą programa yra strateginio ir (arba) metinio veiklos plano, parengto pagal Strateginio planavimo metodiką, dalis, skirta asignavimų valdytojo strateginiam tikslui įgyvendinti, kurios asignavimai gali būti planuojami iš biudžeto pajamų dalies, biudžetinių įstaigų pajamų ir kitų valstybės biudžeto, įskaitant Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos finansinės paramos lėšas, ir kitų teisėtai gautų lėšų. Programos sąmata – dokumentas, kuriame nurodomos asignavimų sumos programai vykdyti. Programos sąmatos sudaromos pagal kiekvieną finansavimo šaltinį. Asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų, ministrų valdymo sričių įstaigoms, vykdančioms atitinkamo asignavimų valdytojo programas, pavaldžių biudžetinių įstaigų vadovai įstatymų nustatyta tvarka atsako už programų vykdymą, programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkantį programoje nustatytus tikslus, ir rezultatų naudojimą. Asignavimai iš biudžeto išduodami dengti tik toms išlaidoms, kurios numatytos valstybės biudžeto programose, o programų išlaidoms padengti pirmiausia turi būti naudojami asignavimai, gauti iš einamaisiais biudžetiniais metais įmokėtų į biudžetą biudžetinių įstaigų pajamų, įskaitant ankstesniais metais nepanaudotus šių lėšų likučius ir viršplanines pajamas. Asignavimų valdytojams pervedamos sumos programoms finansuoti mažinamos faktiškai negautomis (palyginti su planu) pajamomis į valstybės biudžetą, kurios nurodytos Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 ir 2 punktuose, o metams pasibaigus biudžetinės įstaigos pačios apskaičiuoja ir pateikia finansų ministro 2012-12-27 įsakymu Nr. 1K-452 patvirtintą formą Nr. 5, pagal kurią valstybės išdo apskaitoje daromi įrašai, kuriais įmokėtos, bet nepanaudotos ir netekusios paskirties biudžetinių įstaigų pajamų įmokos priskiriamos biudžeto pajamoms, o biudžetinės įstaigos apskaitoje priskiriamos sąnaudoms. Manome, kad pakanka teisės aktų, reglamentuojančių biudžetinių įstaigų pajamų įmokų naudojimą programoms finansuoti, ir asignavimų valdytojai privalo jų laikytis. Ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys registruojami ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio dieną arba iškart po to, kai yra</p>

	<p>galimybė tai padaryti, todėl metams pasibaigus netikslinga ir klaidinga būtų pakeisti ūkinių įvykių registraciją, apskaitos registrus ir koreguoti programų finansavimo šaltinius.</p> <p><i>Rekomendacija atmesta.</i></p>
<p>4. Siekiant tobulinti konsolidavimo procesą, peržiūrėti konsolidavimą reglamentuojančius teisės aktus ir juos patikslinti ar papildyti.</p>	<p><i>Finansų ministerijos informacija</i></p> <p>Įgyvendinat pasiūlymą Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013-01-31 įsakymu Nr. 1K-049 „Dėl finansų ministro 2011 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. 1K-152 „Dėl viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo“ pakeitimo“ buvo įtrauktos papildomos Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo tvarkos aprašo ir konsolidavimo metodikos nuostatos, susijusios su teikiamos informacijos į Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinę sistemą (VSAKIS) turiniu, pateikimo tvarka, konsolidavimu, atsakingų asmenų skyrimu reorganizavus ir likvidavus viešojo sektoriaus subjektą.</p> <p><i>Rekomendacija įgyvendinta.</i></p>

Šaltinis – Valstybės kontrolė, Finansų ministerija.

Valstybinio audito išvados ir jos priedo (ataskaitos) kopijos pateiktos:

Lietuvos Respublikos Prezidentui, 1 egz.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei, 1 egz.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, 1 egz.

Valstybinio audito išvadą ir ataskaitą parengė 6-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja Danguolė Krištopavičienė, vyriausiosios valstybinės auditorės Giedrė Stalauškienė, Rasa Guobienė, Marijona Brazionienė ir Erika Latyšovič, vyresnioji valstybinė auditorė Asta Stalauškienė ir 1-ojo audito departamento patarėjas Gediminas Kibilda.